

EESTI NOORUS

Nr. 7
1939

S I S U :

- K. UTUSTE — Rajamata teedel
I. PAULSON — Karinile
M. JÜRNA — Suvilürisme Toilast
M. JÜRNA — Tulbid
I. PAULSON — Elan vital
A. MEIKOP — Lingiaadi muljeid
Võimelge umbrohu kitkumisell
A. MOORA — Muinaslinnustest ja
nende uurimisest
L. UGAR — 150 aastat Prantsuse
revolutsioonist
E. VEETAMM — Noored ja alkohol
A. M. — V. Lemets †
E. VARDJA — Põllundusharude
töökorraldusest
O. UUDEKÜLL — Viljandimaa II
suvipäev
I. PAULSON — Pattu langemine
Sulustverest, Pikaverest, Murult,
Tormast, Karksist.
MALE
FOTO KAANEL — Eesti neiu Petseri-
maalt — A. Meikop

Hind 30 senti

Reserveeritud

EESTI NOORUS

KUPSE NOORSOO JA VABAHARIDUSTO'O AJAKIRI

Nr. 7

TALLINNAS, 29. JUULIL 1939. A.

XI AASTAKÄIK

RAJAMATA TEEDEL*)

Rajamata teedel oleme jõudnud II Eesti Mängudeni.

Need Eesti Mängud ei ole eesmärgiks, vaid nad on mingiks teetähiseks, ütlemise — kilomeetri postideks.

Küsigem, kas liigume ka õiges suunas? Kui ei, siis meie eksleme ringi, viidame aega, väsitame ennast ja lõpuks tülpume kõigest.

Et veenduda selles, kas suund on õige, peame teadma eesmärki, kuhu tahame välja jõuda.

Kas meie sportliku liikumise eesmärk on küllalt kindel ja üld-tuntud?

Mulle tundub, et siin ei ole asi kõige paremas korras.

Nagu kõik inimesed ja rahvad maailmas, kanname ka meie enesega kaasas mineviku pärandust.

See meie sportliku lähema mineviku pärandus ideoloogiliselt ei ole kuigi lohutav ega julgustav.

Meie sportlus algas järeltegemisest eeskujudel. Olid eeskujud õnnelikud, oli järeltegemine ka enam-vähem õnnelik. Aga kui eeskuju oli õnnetu, siis paratamata ka järeltegemine osutub õnnetuks.

Selles mõttes meie raske sport maadlusega eesotsas on arenenud õnnelikuma eeskuju järgi kui kergesportialad.

Miks niisugune hünne?

Vastuse leidmise sellele küsimusele jätan mõeldi spordihuviliste eneste ülesandeks, sest enda leitud vastusel

on rohkem elulist väärtust kui etteüteldud vastusel.

Ka sport vajab filosoofiat. Filosoofia peab andma aated, eesmärgi, näitama suuna, hindama tarvitatavoid abinõusid. Järeltegija aga ei filosoofeeris, vaid usaldab ja usub. Tema ei ole uute, tundmata teede rajaja, vaid astub kindlal sammul eelkäijate rajatud teed. Ta on veendunud, et ta teotseb õieti, ja temas tekib vaenutunne igaühe vastu, kes kahtleb tema tões ja õiguses, nagu igas õigeusklikus pesitseb ürgne vaenutunne kahtlejate vastu.

Nii minu kirjutise pealkiri „Rajamata teedel“ ei taba meie spordihuviliste laialdast järeltegijate hulka, vaid üksikuid — neid, kes oskavad ja suudavad näha puudusi, kelle süda valutab ekslemiste pärast ja kes otsivad õiget teed. Nema don teerajajad.

Neid on juba olemas. Nad on eeskätt nendest, kes on saanud vastava kõrgema hariduse (alguses välismaal, kuna kodumaal veel puudus ülikoolis Kehalise Kasvatuse Instituut), kelle silm ulatab vaatama üle eeskujude, nägema abstraktselt (s. o. sporti ennast ilma eeskujudeta), paremini tunnevad spordi eesmärki ja võivad talitada vabamalt abinõude valikul eesmärgile lähenemiseks.

Kuid nende ülesanne — sisendada uued veened — ei ole kerge, sest veenetel on oma inerts samuti, nagu ainelgi. Kuivõrd on suudetud uuendada veeneid, niivõrd olemegi õigustatud kõnelema oma rahvusliku spordi edust, mitte rohkem.

*) Artikkel oli saadetud juunikuu Eesti Noorusele, kuid jäi ruumipuudusel sellest välja.

Võib olla, et üldises arvamises hinnatakse meie rahvusliku spordi edu rekordide järgi — meie sportlaste nime esinemise järgi maailma tipsaavutuste tabelites esikohtadel. See hinne ei ole õige — need rekordid ei ole meie rahvusliku spordi edu tunnustajateks, vaid tõu väärtuse tunnustajateks. Niisuguseid tippe andis eesti rahvas ka siis, kui eesti rahvuslikust spordist veel juttugi ei olnud: Lurich, Aberg, Hackenschmidt, kiiruse kunstnik Säck jt. on nimed, mis jäävad ajalukku.

Rahvusliku spordi edu tähistab vaid see, kui võrd teda on suudetud kohandada rahvusliku tervishoiu — rahvusliku kehalise ja vaimse kasvatus ülesannete nõuetega ja rakendada selle ülesande teenistusse.

See ülesanne asetabgi spordi juhtivad tegelased rajamata tee algusele. Eeskujude järele käimine ei vii meid soovitud eesmärgile. Kui eeskujude järele käies meie tippmehed haaraks Eesti nimele ka kõik maailmarekordid jooksudes, hüpetes, visetes jne., siis oleks küll Eestil väga suur au ja kuulsus, kuid kas ka vastav vitaliteet! Võib olla, et see tähendaks koguni pärandatud tervise ärapillamist, nagu majanduslikul alal esinduslik ülejõu elamine tähendab kogutud varade ärapillamist.

Rahvusliku au ja kuulsuse kõrval ei tohi unustada rahvuslikku äripäeva, nii ütelda — elu proosat.

Kui see äripäev meilt nõuab praegu harrastatavate kergespordi alade hoopis sööti jätmist ja senitundmata alade arendamist, siis peaksime julgema ka teha seda. Kuigi siis meie ehk ei esinegi rahvusvahelistel spordialadel võistlejatena, oleksime talitanud ometigi mõistlikult.

Kuid selleks, et äramõista meie eneste tungivaid vajadusi ja sõandada asuda nende rahuldamisele, on vaja jõuda sportlikust järeltegemisest rahvusliku sportliku iseseisvuseni. Selleks on tarvis pinevat vaimlist tööd. „Neetud filosoofiast“ ei pääse ka sport.

*

Meie spordivaimu põhipatuks on aatelisuse hülgamine. Meil peetakse spordi hingeks sportlase isikliku edu taotlemist. Teist tõukejõudu sportimiseks ei peeta olevaks. Sellest võrsub rekord-sport. Rekord — see on kuulsus ja oma tipsaavutustel ka aine line tulu.

Kuid sellest areneb äärmuslik individualism spordis kõigi selle voo rustega ja ebavoorustega. Selle peamiseks voo ruseks on tugev isikliku pingutamise vaim; ebavoorustena esineb puudulik ühistunde arenemine, vaimse arengu eest hoolitsemise hooletusse jätmine, pettumused ja laiade hulkade passiivseiks pealtvaatajaiks jäämine.

Rekordsport ei saa olla massispordi aluseks. Rekord on ainsuslik — ainult üks võib olla rekordi omaja, kõik teised on „maha jääjad“, olgu nende saavutused kuitahes hiilgavad. Ainult rekordi omaja on päevakangelane ja publiku lemmik, kõik teised on nagu lapulised pulmas. See on nagu loterii paarikolme suurvõiduga ja preemiaga ning kümnete tuhandete „kaotajatega“. Selles pinnas idaneb hästi kibe pettumuse seeme.

Sport võib muutuda massiliseks ja jõuliseks liikumiseks siis, kui teda kannab kõrgem ühiskondlik aade, kui igaüks sportija tunneb ennast väärtusliku tegurina selle aate taotlemisel. Rahvuslik suursport tuleb rajada inimese ühiskondlikule vaistule. Sellele alusele rajatud sport suudab pakkuda ülimaid elamusi ja sellega tasuda pingutuste vaeva ning võimsalt kaasa tõmmata hulki. Hääks eeskujuks siin on laulupeod.

Vihma kohin on vaimustav looduse hümn elule, kuid see kohin on lugemata miljardide piiskade langemise laul. Üksik piisk aga ei suuda lõpetada põuda.

Niisugune sport esitab paratamata spordihuvilistele suured nõudmised vaimse arengu alal.

Sellele, kahjuks, pole osutanud küllaldast tähelepanu meie senine järeltegev sport. Valitseb arvamine, et sportlasele polegi tarvis muud kui oma harrastusala tehnika tundmist („stiili“ omamist), natukene teadmisi hügieenis ja inimese anatoomias, võistlusmäärus-

te ja rekordide tabelite tundmist. Kõik muu olevat sportlasele üleliigne. See tundub hoopis mugavamana, kui maadlemine vaimse arengu nõuetega.

Siin on meie spordivägi ärateeninud tõsiseid etteheiteid.

Nurinat sportlaste käitumise üle kuuldu kahjuks palju. Maal, külasportlaste kodudes vanemad nurisevad, et sportijatest lastest ei ole õigeid töötajaid, et nende käitumine omaksestega on laitmiseväärne — nad olevat miskipärast iseennast täis, ei taha tunnustada kombelist, viisakat käitumist, rääkides „hauguvad vastu“. Ka sõjaväes on tekkinud sportlaste-vastane meelsus. Omal ajal väeosad soovisid saada oma koosseisu sportlasi, et need oleks eeskujuks kehalise kasvatusel alal, praegu aga meelsamini loobutakse nendest — torkjad, „ülekäte läinud poisinolgid“, kellele tuleb „inimese nägu pähe ajada“ distsiplinaarkaristustega hoopis tihedamini kui mittesportlastele. ÜENÜ osakondades sportlased eraldavad ennast mingiks õndsate või pühakute eliidiks, kellel „ei ole pistmist“ ÜENÜ kultuuriliste üritustega. Seal, kus nad võiksid näidata oma organiseeritud distsipliini ja rakendada lihaksete rammu, neid pole lähedalgi.

Siin peab tulema muutus.

Sport peab arenema rahvuslikuks kehalise ja vaimse kasvatusel teguriks, või ta jääb liigseks luksuseks.

*

Loodame, et II Eesti Mängud selgitasid nii mõnegi uduse küsimuse ja avitasid edasi rajamata teel. Mängud on sisustatud rikkalikult spordi erialadega, uus võistleb vanaga. See peaks andma ainet umbsete küsimuste selgitamiseks ja uusi ideesid.

Mängude korrastuses esineb aga üks näht, mis on vastuolus spordivaimuga — see on liigne aeglus liikumiste korrastamisel (kogumised jne.). Nii näiteks pühapäevases kavas oli ette nähtud rongkäiguks kogumise algus Vabadusväljakul kell 09.30, härra Presidendi kõnealgus kell 15.00 ja esinemiste algus kell 16.00. See on 5½ tundi härra Presidendi kõnealguseni ja 6½ tundi kava alguseni.

See nagu tahab tunnustada, et II Eesti Mängude juhatusel puudub usk sportlaste-väe distsipliinisse ja heasse tahtesse sooritada kava suurima täpsusega.

Arvan, et kindla distsipliini pidamisel kõigele oleks pidanud toime tulema 1½ tunni jooksul. Siis oleks ka see sportlaste suurparaad väljaspool staadioni avaldanud hoopis tugevama, vaimustavama mulje.

Võrdluseks olgu mainitud, et sakslased teostasid Čehhia okupeerimise 15. III s. a. 2-he tunniga (arvates sõjaväe osade liikumise algusest riigipiirilt kuni hetkeni, mil väeosad olid jõudnud oma sihtkohtadesse.)

K. Utuste

Karinile

MIND EMMATES VALLATUSSARMI
SUL SURUVAD VAIKESED KÄED,
EI TUNNE JU TÖÖD NAD VEEL KÄRMI,
VEEL TEISAL NAD TOETAVAD PÄÄD!

UKS AINUS SU SILMADEST SÄDE
MUL AVASTAB, OLEN ET KURB,
ENT SINA — KUIS ÕNNES VEEL PÄDEV,
KUI VÄRSKEIM KEVADEURB...

NII VALUS MIND LÄBIB ENT TUNNE,
KUI NÄEN, ET NISKE SU SILM!
EI SAA JU SA VAJUDA UNNE
VAIKSE KURBUSE, UNUB KUS ILM!

SUL IGA SU VALU ON VALU
JA MÖRU SUL AINUS SEST SÖÖM!
JÄÄB VÕORAKS SUL VAIKNE MU TALU,
KUS KAUGEL NII KURBUS KUI RÖÖM...

ENT KUI NAERAB MUL VASTU SU PALE,
TUNDUB VEIDER SIIS OLLA NII TARK;
IGA MÖTE MUS TÄRKAV NÄIB VALE,
— NOORUSMÄNGUDE AVAT VAID PARK!

KÄSIKÄES KUI SEAL SINUGA ASTUN,
TUNDUB TÜHI KÕIK SENINE TOIM!
KUI SU VALLATUSROHTU SÄÄL KASTUN,
SUNNIB TAAS MUL IGA SIIS OIM!

JA KUI KOGU PÄEVA NII VEETNUD
ME HULLATES PÄIKESES KOOS,
MÄRKAN OHTUKS, ET TÄIESTI REETNUD
OLEN RANGUSE MÄNGUDEHOOS!

Haapsalus, 8. VII 39.

Jvar Paulson

Suvilürisme Toilast

Päike, meri ja kivid: keskmiselt peopesa suurused, lainetest poleerit, päevaeilise kuumas — sinne „rannaliiv“. Mulle meeldib neil lamada, keha jääb puhtaks. (Miks peaksin kui kana liivas sabistama!)

Olen Toilaga harjunud ega ihkagi mujale. Või — kus on hubasem, ilusam!

Järsk rannik teedespiraalidega, lõpmatulaikselt värelev veeväli, taamal kollakas neemeselg, virvendavas kaugussinas valge majak. Kitsal rannaribal mõtisklevad kalurionnid ja võrk-majad, samas vahivad merele pleekind paadid pooliti vees. Ülal kõrgranikul küla helendavate pilpakatustega; männisalud, põlluviilud... Nende vahel kaunis Pühajõe org, mille kaldal presidendi suveloss: helevagena kiirgav erkrohelises pargiraamistuses.

Ei, kuski mujal pole nii lähedast, lihtsat ja karget loodusilu, vaikset rannaelu! Tõsi, sel suvel on pisut muutusi. Vastvalmind kodunduskooli tütarlaste kärarikkad „kambasliikumised“ meenutavad vahel lõbuderohket kuurordielu, kuid õnneks — Toila idüll jääb veel rikkumata!

*

Istun väikese rannakohviku rõdul ja lasen päikesel end paitada. Ei keegi tee seda nii hellitavalt, argipäeva unustamapanevalt kui „taeva ja maa ja mere ema“! Vaevalt on tunda tuuleõhku, kuid meri lainetab. Läbi vikerkaarevärviliste voogude hüplevad kala-paadid — viivad võrke... Horisondil suitsuvine — mu nähtavaks nõiut mõttelõng. Taevas on alasti ja pleegib end maises valguses...

Kummaline on minevikumomentide kiirgamine! Imetaoline neid hinges taas-elada!

Meenub muuseas ka kellegi vanakese jutustus.

Kunagi ammu põgenes Inglismaalt noor ja veetlev leedi, et otsida unustust ja uut elu üksinduses. — Ma maalin endale kujutluses tolle õnnetu armastaja nii täieliselt kui suudan. — Tema avastanudki Toila ranniku ja jõeoru omapärase võlu ning elanud

siin kuni äkilise kadumiseni. Selle leedi nimi olnud Taylor. Maarahva suus kõlanud see nagu Toila, ja sellest saanud koht nimegi.

*

Kiirtekäed embavad seniidist. Kivid on tulised. Ma olen pruunistunud, ent ma ihkan veel enam tõmmu olla.

Tore on olla keskpäeval rannal. Harva eksib siis siia jalutajapaar. Ja ma olen üksi hingega, mõtetega. Siiski — kas ehk see ringiliuglev kajak jälgib meid? Või sääl mõtisklema peatunud pilvepoiss? — Ah, nähku ja teadku need. Nad ei lobise, ei naera, nagu inimesed...

*

...Kus tema praegu suvitab? — Ma mõtlen mõned aastad tagasi... Me lebame taas samadel kividel. Tunnetan ta võimlejakeha enda kõrval, tajun ta mõtlikke pilke, mille põhjatus miilab... — Ma mõtlen veel aasta tagasi. — ...Astun, käes rändurikepp. Mõisa viival teel veab hobune viljakoormat. Sellel istub tütarlaps... Meie pilgud kohtuvad ja ma seisatan. Hobune peatub. Ma vaatlen, ning mind vaadeldakse. Kuni hobune hakkab edasi astuma...

Siin, Toila kividel päevavanne võttes, ütles ta: „Vaatasin su imetlevat vaatamist.“ Ja mina —: „Olid kui ilmutus... kui viljajumalanna...“ Siis naersime...

*

Milleks mõelda vaid möödunud suvedele! Käes on uus suvi, uus päike, uus meri — nad sünnivad ikka-jajälle, igal kevadel. Siis ole sinagi kui uuestisündinu! Täie elurõõmuga vastu uutele elamustele, uuele armastusele! Tuimad tüdivad ja mägivad elu kui mutid mulda. Jõuetud rauguvad, et tukkuda pehkivail pisiloorbereil. Sina ent — rutta suvve, päikesesse, vette...! Kingi, pillu end! Nõnda jagab ju loodus. Miks peaksid sina võlgu jääma!—

*

„Halloo, tere!“ — Nad jooksevad mäerinnakul, juuksed ja kleidid lehivad tuules.

Toila rand

M. Jürna foto

„Oo“, ümisen, viipan käega ja astun teelt kõrvale.

Aga nad tulid.

„Miks nii uhke?“, küsib üks.

„Ja salalik!“ lisab teine.

„Ainult tagasihoidlikkus“, sõnan.

„Kas teate kui ilus on lossi pargis!“

„Kas olete käind?“

„Ei, kuid kujutlen“ —

„Aha, mis. Tulge, me näitame...“

„Sääl on ju keelatud...“

„Meile mitte!“

„Oleme presidendi soosikud.“

„Ta kinkis isegi meile šokolaadi!“

„Oo —“

„Tulete — jah?“

Ma läksin.

Lapsukesed — rõõmsad ja lahked!

Õiekuul, 1939.

Meinart Jürna

Tulbid

OI millist uhkust näitas varre tõus, ja millist jumestust veel kroonis laias!
Te tulite ju presidendi aiast,
et — ilutseda laual piimanõus.

Ma nägin lehe habrast pihajoont
ning õie hõõguvaimat nooruspuna.
Siis armusin — see aga oli tuna.
Nüüd selle mälestuseks tulpe toon.

Nii ruttu varisesid lilled mullaks,
ja kõik, mis nende ilu kaasa tõi.

Üks õnneviiv mu meeled segi lõi
ja närtsis siis kui tulbid lossi aiast.

Õiekuul, 39.

Toilas.

M. Jürna

Elan vital

Maadligi iial kuis me iha manduks,
jääks saamata tal ikka õnne kaugus.
Meid enne valdaks võitmatuna raugus,
kui Rahulduse rannal kand me randuks!

Meist endist hääli ebaselgeid kandub.
Märk kostab kinnilöödud ukse paugus:
— õnn varjul päristuuma sügavaimas
augus,

nii nagu Alguses ta sinna pandud!

Sääl iha teda kunagi ei taba,
tee sinna talle libe liig ja läng!

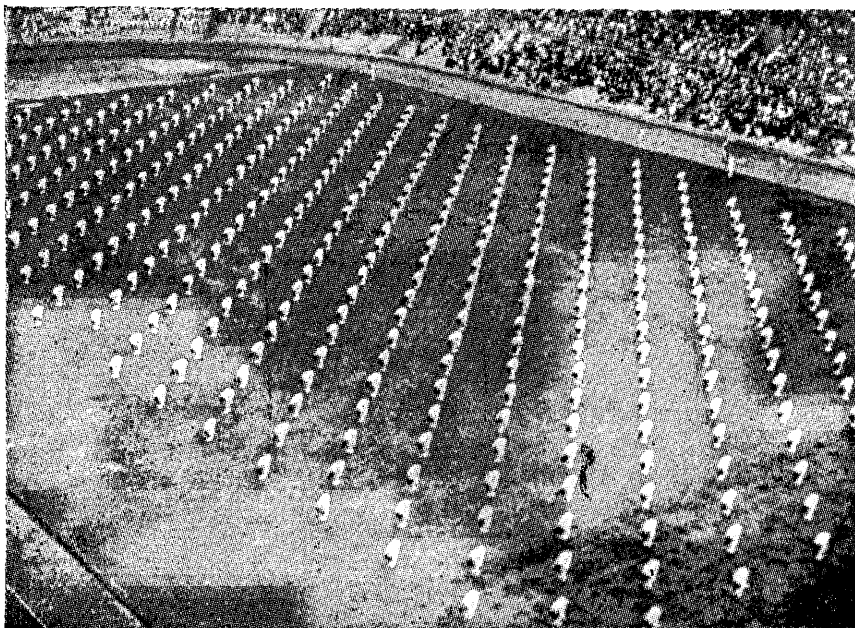
On õnnel piirid, ent me iha vaba,

jääb talle kitsaks õnne ahas süng
ja õnnel võõraks iha petlik raba,

— püüd nende ühtuda — on elu

kandev mäng!

J. Paulson

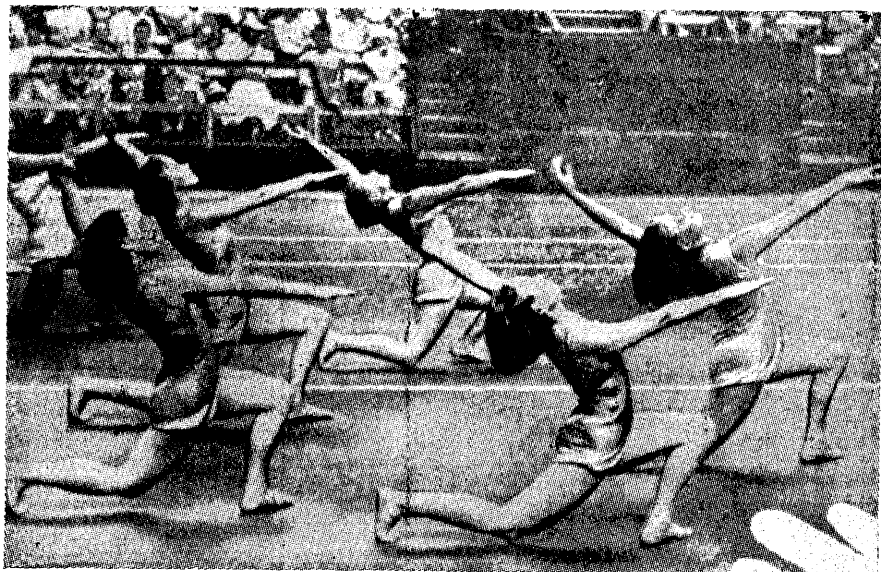
*Nöörsirgeis
ridades esineb
taani mees-
massrühm
staadionil*

LINGIAADI MULJEID

Ridade kirjutajal oli juhus paar päeva peatuda Rootsi pealinnas momendil, kus siin toimus maailma väljapaistvamaid võimlemispidustusi. Olgu allpool toodud mõned kiired read nende pidustuste — lingiaadi — muljetest.

Eelmainitud väljapaistvust ei tuleks mõõta ega mõista niivõrd lingiaadi ulatuse ja kvantiteediga (selles peaksid Praha sokolite pidustused ehk olema võimsamad!), kuivõrd just ta kvaliteediga. Pea kõik euroopa rahvad olid siia saatnud oma võimlejate paremiku.

Esinesid paljud kehalise kasvatus koolid ja võimlemise ala erioppeasutused ning kõneldi isegi poolkutselisist võimlejaist. Mõned võimlemisrühmad (ungari, belgia, norra!) esitasid võimlemist, mis tehniliste võimete poolest lähenes äärmisele virtuoslikkusele, akrobaatlikkusele kalduvale stiilile. Lisaks sellele võimlejate eliidile, oli Stokholmi kogunenud ka tuhandeid (Inglismaalt üksi 160!) kehalise kasvatus eriasjatundjaid ja võimlemispetsse, kes ühelt esinemiselt teisele rutates (esinemisi toimus nelja päeva jooksul staadionil ja küm-

*Eestlannad
esinevad
Stokholmi
Alvikshallis*

Umbrohu kitkumine on tüütavamaid aiatöid, väsitades küürutamisest selja. Kergendust toob tööle vahepeälne võimlemine. Põlvitage, küürutage ette selg ja pää ning asetage käed maha (1a). Sirutage, tehke kehapiinutus taha ja käed üles (1b). Korrake, kuni olete värskendunud.

neskonnas Stokholmi suuremas saalis!) kogusid märkmikesse tuhandeid praktilisi tähelepanekuid.

Lingiaad sellisena täitis esmajoones propagandalist ülesannet. Siin tutvustati tuhandetele pealtvaatajatele võimlemist kui rahvahulkadele tervist, elurõõmu ja elurühti andvat kehalise kasvatuse vormi, mis sobib nii

naisele, mehele, lapsele kui ka raugale (noorim lingiaadlane olnud kolme, vanim 78 aastane!). Võimlemise ala eriteadlasile on lingiaad aga jätkuva kongressi ja laagriga (kongressist ligi 2000 ja laagrist 500 osavõtjat!) suureks metoodiliste ja stiililiste tähelepanekute kooliks. Ja neid „kooole“ ning „töööstusteeme“ näib igal maal mitmeid, võib-olla sama palju kui andekaid juhatajaidki. Kuulsin ühe eesti esindaja pettumust ühe kuulsa välisrühma suhtes. Olnud puha jalgade töö, kusjuures kehahoiak jäetud tähelepanuta. Kritiseceriti igat „kooli“ ning ka eesti rühmale adresseeritud üldise tähelepanu ja üldiste tunnustuste kõrval kuuldus kritisecerivaid toone: rühmal olla esikohal kätetöö ja kogu ettekanne lähenevat plastilisele tantsule! Igal juhul peaks lingiaad eriti palju uusi ideid ja värskust andma just võimlemise juhtkonnale.

Seoses eri „koolide“ ja „süsteemidega“ puudutati ajakirjanduses ja sõnavõttudes sageli küsimust: kuhu peaks suunduma tuleviku võimlemine, kas sporti või plastikasse? Igal juhul näivad põhjamaad vanemate võimlemist viljelevate maadena eitavat igasugu suundumist. Võimlemine, mida peavad sooritama nii väikelapsed kui ka raugad, pole mitte mõni sportimise eelaste ega tohi ta ka suunduda ega kaduda plastikasse. Võimlemine on kasvatusvahend ja tegevusala endaeette, mis eriti sobib masside rakendamiseks ja asjatu oleks seda siduda spordiga või teatrilise plastikaga, mis on mõlemad iseseisvad alad. Kui saksa esindaja Heinrich Medau poolt toonitati võimlemise poliitilist momenti, sest r a h v u s riigi kodanikuna ei olevat sakslasel enam täit vabadust oma keha üle, mis nüüd on osakene kogu saksa rahva kehast, siis näivad põhjamaad ja Inglismaa ka sesse riiklik-rahvuslikku poliitilisse võimlemisse suhtuvat eitavalt. Nii põhjamaadel kui ka Inglismaal juhvivad võimlemist riigi toetusel ikkagi üleriigilised vabahariduslikud organisatsioonid. Muuseas kuulub 1904. aastal asutatud Rootsi Võimlejate Liitu praegu 138 000 võimlejat, kellest 1200 esinesid 1936. aastal Berliini olümpiaadil.

Siit lähtudes näib olevat põhjamaadel võimlemisele leitud oma sisu ja raamistik. Jälgides rootsi, norra ja taani rühmade esinemisi ning eriti kõrgele arenenud rootsi koolivõimlemist igas vanuses, näib siin hoidumist liigestest plastikast. Püütakse igale võimlemisliigile, ka koolivõimlemisele leida jõulisemaid, mehelikumaid vorme. Sellest seisukohast näib

hinnatavat ka riistvõimlemist, mida meil viimasel ajal on hakatud eitama, kuid mida ometi enamikus kasutasid kõik lingiaadil esinenud võimlemiskoolid ja ka naiseliitühmad. Eriti kindel koht näib riistvõimlemisel põhjamaade koolielus, kus ka tütarlaste võimlemises kasutatakse rikkalikult igasugu riistu ja abinõusid hüpeteks, ronimisteks, tasakaalu ja jõuharjutusiks. Iga võimleja peab omama julgust ja jõudu, mehisust ning kiiret otsustamisvõimet. Neid igale võimlejale vajalikke omadusi olevat võimatu saavutada riistadeta.

Milline osa on võimlemises täita muusikal? Kuigi lingiaadil võis näha mass- ja eliitühmade esinemisi muusikaga ja ilma, näib asi siiski suunduvat senisest suuremale muusika ja laulu rakendamisele võimlemises. Eriti kui võimlemine on muutumas rahvamasse siduvaks, distsiplineerivaks ja kasvatavaks teguriks, siis ei pea unustama muusika kasvatustlikku väärtust ja mõju. Mida raam pildile, seda muusika võimlemisele. Ja rütmilise elemendina (kas või sakslaste poolt kasutatud trummi näol!) on muusika ka võimlemist sisustavaks vahendiks. Erilist tähelepanu aga peaks pühendama laulule. Nii saksa kui ka taani rühmad, kes võimlemisse olid ohtrasti rakendanud lauluelemente, saavutasid sellega elamusrikkaid ja meeldivaid iluefekte.

Ala, millega põhjamaad meid kaugelt ületavad, on võimlemisala hää juhtkond. Staadioni massesinemisel võis märgata, mis tähendab hää juht. Eriti näib taanil, kui kauaaegsel rahvaülikoolide emamaal niisuguseid ideaalseid juhte, kes silmapilkselt elektriseerivad kogu staadioni ja kogu pealtvaatajaskonna, külluses. Need olid juhid, kes kunagi ei kaotanud külmaverd ega huumoritooni ja kel igal juhul oli leidlikkust just selle esiletõstmiseks, mida vajas vaatajaskond.

Sellest hoolimata kõneldi ka põhjamaadel just vabahariduslikele organisatsioonidele vajalike juhtide puudusest ning rootsi võimlejate liidu edaspühkises töökas on igaaastastelt 400 niisuguse juhi ettevalmistamine maa organisatsioonidele.

Omame Eestis küll hää juhtkonna meil läbilõõnud laulukoori-asjandusele. Võimlemise ala juhtkonna saamiseks aga peaks meilgi astutama kiireid samme.

Mis lingiaadil veel eriti silma hakkas, oli asjaolu, et esinemisel, eriti aga massesinemisel, mitte niivõrd rõhku ei olnud pandud esinemiste keerulikkusele ja raskusele, kuivõrd puhtusele, kooskõlale ja täpsusele. Eriti paist-

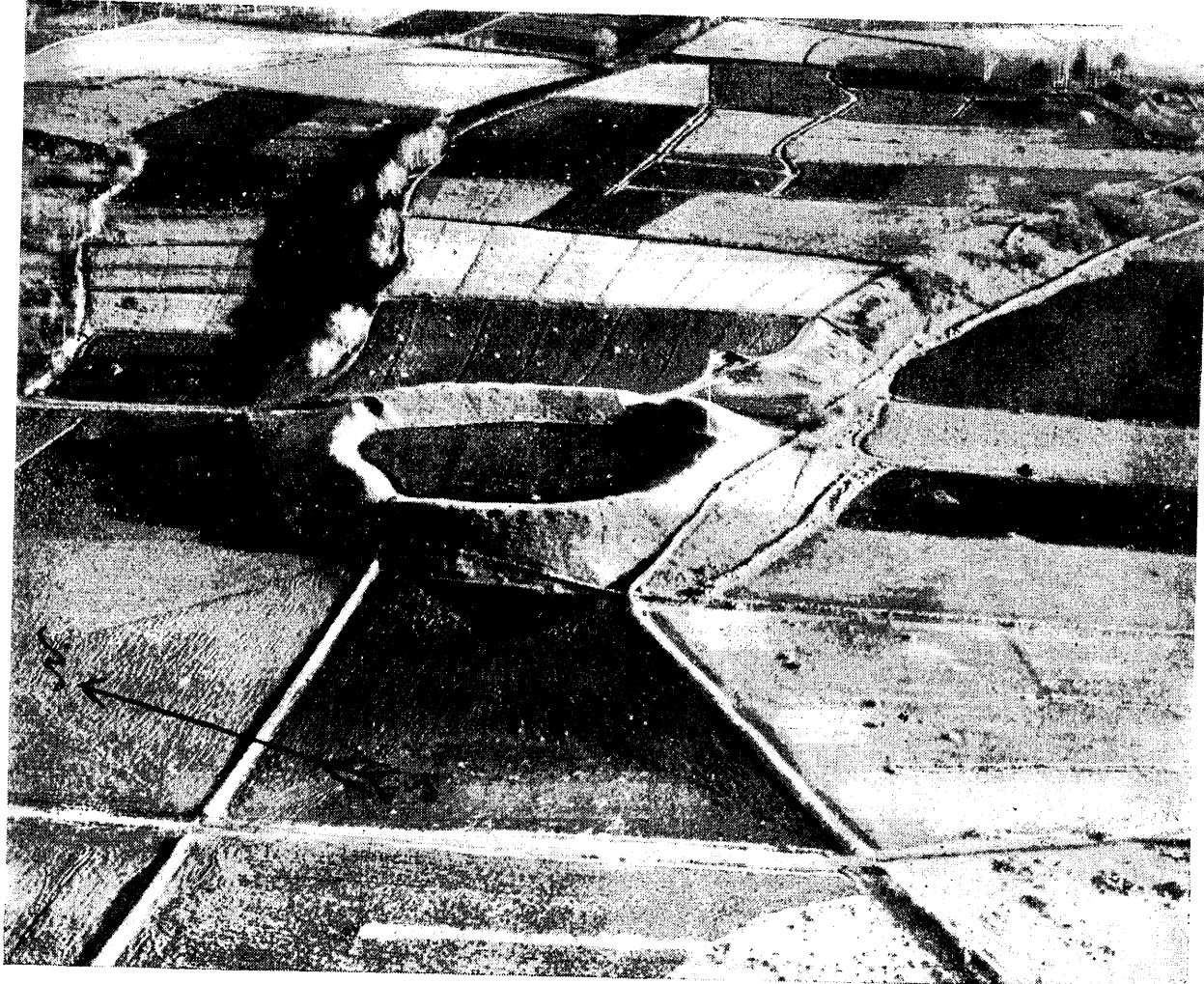
sid siin välja taani mees- ja naisrühmad, kes joont oskasid hoida ka lamades ja hundiratast visates. Ja kui keegi tahtiski väärtada, siis kutsus üldjuhi „riktning“! (joonduda!) ta kohe oma kohale. Igasugused vormivahetused ja üleminekud reast sõõridesse toimusid aga ülinobedasti ja häirecita. Tütarlaste harjutusisse oli aga põimitud ohtrasti rahvuslike laulu-, mängu- ja tantsu-elemente.

Erilise meeoleolu löid lingiaadil sakslased, kes pidustusile olid sõitnud „Kraft durch Freude“ laevas 1400 võimlejaga. Siin oli väga palju ehitatud propagandale ja efektile, milline ka saavutati täielikult. Rühma üldjuhiks oli saksa spordijuht Osten von Tschammer, kes kõik esinejad enne sõitu kokkuharjutusiks oli toonud Berliini 8. päevaks. Nii riist- kui ka vabavõimlemises esitasid sakslased mõningaid uusi jooni. Eriline lõpu efekt saavutati viimaseks esitatud viinivaltsiga, milles 500 mees- ja 500 erilistes värvilistes kostüümides naisvõimlejat sulasid kokku staadionitäitvaks efektiivlaseks hõljuvaks värvipildiks. Võrreldes põhjamaade võimeljatega paistis eriliselt välja saksa rühmade marsi- ja marsilaulude oskus.

Ei saa lõpuks minna mööda ka kostüümiküsimusest, millele põhjamaadel ollakse küllalt tähelepanelik. Kui härrad üldiselt esinevad valges võimlemisdressis, siis oli tütarlaste riietus kaunis mitmekesine. Avapidustusil äratas suurima tähelepanu eesti Pärnu-Jaagupi rahvariites lipukandja neiu ning poola tüdrukud lühikestes sinistes seelikutes. Üldiselt näis siin naine naisvõimlejate armsama värvina. Norralastel oli see tacvakarva, eestlastel, rootslastel heledam ja inglannadel lähenemas vesihallile või hõbedale. Dekoratiivselt mõjusid ka taanlannade punakashallid tuunikad. Üldiselt aga domineerisid tagasihoidlikud toonid ja siidläikest hoidumine (eesti mahaarvatud!).

Lingiaadil esinenud Kalevi naisrühm pr. Alevi juhatusel tegi hää töö ja eesti ainsat rühma leidis kirjeldatuna ja illustreerituna kõikides rootsi ajalehtedes. „Tantsivad eestlased kenades siidkostüümides domineerisid Alvikshallis.“ „Rühm esitas originaalse ja omapärase eeskava.“ „Ainus rühm, kes komandota ja vahepausideta esitas uskumatu raske eeskava.“ — sarnaseid kiitvaid lauseid ja tõsiselt tunnustavaid kirjutisi nii rühmast, lipuhoidjast kui ka jutuaajamisi pr. Aleviga märkis kogu ajakirjandus. Tunnustus pr. Alevi tööle ja tunnustus Eestile oli üldine.

A. Meikop

Linnuse ringvall. Linnus Karuse kihl-s Läänemaal

Ohuväe ülesvõte

MUINASLINNUSTEST ja nende uurimisest

Vanad linnused on meie muistsete põlvete kõige saatuslikumate ja jõudupingutavamate silmapilkude rahupaikadeks. Peaaegu üle maa oskab iga kohalik elanik näidata küsijale teed vanale „linnamäele“, „maalinnale“, „linnapärale“ või „Kalevipoja süngile“ nii, nagu neid kusagil kutsutakse. Enamasti kõik, eriti aga need suuremad, mis olid meie muistse vabadusvõitluse taladeks, nagu Otepää, Viljandi, Valjala, Varbola, Lõhavere jt., köidavad iseendast vähegi tähelepanelikku silma.

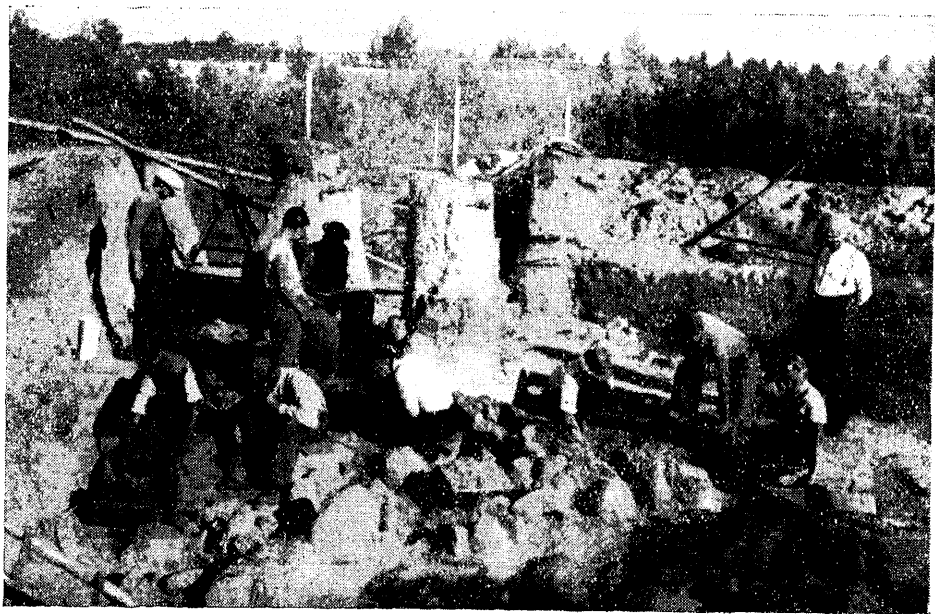
Eesti manner, väljaarvatud loodepoolne osa, on võimaldanud linnuste ehitajaile valida kindlustamiseks mäepealseid. Need on kas kõrged üksiseisvad mäed, muinasteadusliku nimetuse järgi lihtlinnamäed; tuntuim neist on Otepää. Või kasutati jõgede ja soiste maa-alade vahele ulatuvaid kõrgemaid seljakuotsi, mida nimetatakse neemiklinnuseiks, näit. Jägala-Jõesuu, Tartu, Toolse jt. Kui niisuguseid sobivaid ei leidunud, võeti linnuse alla ka mõnest seljakust kõrgem

keskne osa, eraldati see muust kõrgendikust mõlemast otsast kraaviga ja kõrgendati otsi vallidega. Põhja-Tartu maal nimetab rahvas niisuguseid linnuseid „Kalevipoja sängideks“. Selle nimetuse alla liigitab muinasteaduski kõik sarnase chitusviisiga linnused (näit. Alatskivi, Palamuse-Kassinurme, Iru). Kõik loetletud linnusekujud on mägilinnused, kus olulise osa kindlustisest moodustab loomulik kõrgendik, kuna inimese kädetöö on sellele vaid täienduseks.

Meie saarte ja loodepoolse mandri lame maastik pole aga kergendanud kaitse leidmist. Tänu sellele seisavad seal meie muistse rahva määratu ühiskondliku töö tunnistajaina — sama iseloomulikud ja tähelepanndavad nagu Egiptuses püramiidid — meie aukartust äratavad „maalinnad“. Need on jalast kuni harjani kokku veetud ja kuhjatud ringvallid, millise nimetusega neid eraldatakse mägilinnustest. Muidugi on neilegi valitud aluseks vähegi kõrgem osa maastikust, kas kümme või neemikuots. Vastandina mägilinnustele on aga see looduselt saadud alus ainult väikeseks abiks linnuse olulisele osale — rahva tööle. Niisugused ringvall-linnused on Valjala, Põide,

Muhu, Karuse-Linnuse j. m. Neist suurima, Varbola õue pindala on ligi 2 hektaari, umb. sama palju on veelvalli all. Kõiki neid nii mägilinnuste kui ringvallide aluseid on kindlustamisel järsemaks kaevatud, neid kraavidega jalalt kaitstes ja mäeümbrust maha kaevates on sealt võetud muld üles mäepealsele kuhjatud ja niiviisi kahekordselt kõrgust juure saadud. Mägilinnuste suurimaks kõrguseks on praegu 20 ja enam mtr. (näiteks Nõo khlk. „Erumäe kantsil“) ja ringvallidel üle 10 mtr. Kui sellele aja jooksul maha varisenud ja veega ära uhtunud osa juure arvame, lisaks veel kujutleme üleval harjal tugevaid puust kaitsechitisi, siis saame selle aja võimete kohaselt vägagi raskesti ligipäästava kõrguse.

Linnuste otstarve on alati olnud kaitse pakkumine. Selle kaitse vajaduse suuruselt ja kaitset loova ühiskondliku jõu kandvusest olenes eri aegade linnuste suurus ja iseloom. Nii on meie senini uuritud linnustest vanim Asva, Põide khlk. Saaremaal rajatud 8. sajandil e. Kr., alles kindlustatud küla. Meie maa elanik oli seks ajaks saanud põllumeheks, muutunud paiksaks eluviisilt ja loonud endale püsiva päris kodu. Ta varandus ja eluülespi-

Kaevajad Lõhaveres tööl 1938. a. suvel

damine sõltus juba ainult sellest temale kuuluvast maast, millest pidi siis ka kinni pidama ja mida tuli kaitsta. Sugukondade viisi asulais elades kindlustati need valliga jõukohaselt, samaväärse vaenlase vastu. Ühiskondliku korra arenedes ja sisemise julgeoleku kasvades ning naabritega suhete kokkulepete ja tavade najal väljakujunedes, kaotas igapäevane valvelolek oma otstarbe. Küll aga maa väärtuse ja rahva jõukuse kasvades suurenes hädaoht välise vaenlase, võõra rahva, teise hõimu, või kaugema maakonna poolt. Korraldatud ühised huvid nõudsid ka ühist kaitset. Tekivad tugevamini kindlustatud puhtsõjaliseks otstarbeks chitatud linnused seljatoeks ja abiks vaenupäevadeks. Neid ehitasid mitmed külakonnad kokku. Selleaegseid linnuseid on nimetatud saraskondlikkudeks ja selliste esindajaiks uurituist on näit. Peedu ja Iru. Valvepostidena oma tagamaa kaitseks, alati löögivalmis, seisid linnused tähtsamatel teedel ja sõlmkohtadel, kustkaudu toimus liiklemine, seega ka vaenlase tulek. Linnusel arvatavasti elas alatine valve meeskond, samas või selle lähiduses ka vanema pere.

Kuna linnus oli kogu oma ümbruse

keskse ja elulise huvi alune, tähtis asendilt, jõudude koondamiselt, kujunes temast varsti oma piirkonna elu süda, kust juhiti kohustusi ja õigusi, kauplemist ja usundilisi talitusi. Linnuse juures peeti nõupidamisi ja laatu, oli hiisi ja ohvrikive. Linnused pidid olema maa valvsaiks silmadeks sissepoole ja löögivalmis jõuliseks rusikaks väljaspoole.

Esimese aastatuhande lõpul kasvab järjest meie piiritaguste alade sõjakas rahutus, eriti suuremate riiklikkude üksuste tekkimisel. Sõjapidamise viisid ja kantside vallutamise abinõud olid arenenud. Ühiskondliku korra tihenedes kasvas rahva tugevus ja jõud ka vallutus- ja saagiretkil. See nõudis ka parema vastupanu korraldust ja leidlikkust kaitseks. Raske ja vähe tagajärgi andev oli korras hoida suurt arvu vähemaid linnuseid. Uurimised on näidanud, et sel ajal jäetaksegi maha hulk nõrgemaid saraskondlikke linnuseid nagu Peedu ja Iruigi, kogu jõud koondatakse suuremate, tähtsamate korrahoiule või asutatakse päris uusi sinna, kus ettenägelikkus ja vajadus seda on nõudnud, nagu Lõhavere Lembitu linnus. Muidugi ei jäetud kõiki väiksemaid linnuseid maha ja oli neilgi oma

Kaevamistöö käib Kuusalu linnusel 1936. a.

ülesandeid. Heitluse ajal sakslastega, meie rahva kõige võitlusrohkemal ajajärgul astuvad ajaloolisse valgusse Läti Hendriku kroonika kaudu aga esmajoones suuremad maakondade keskused, mida ka sakslased pidasid haavatud keha peadeks ega lugenud võitu täielikuks enne kui need polnud maha raiutud. Nii alistub Ugandi Tartu ja Sakalamaa Viljandi langemisega ja saarlaste vastupanu raugel Valjala all. Nende peade ikka ja jälle uuesti püstitõusmist vaenuvaheaegadel tõestavad ka kaevamised. Mahapõlenud ehitiste asemele on jälle uusi püstitatud, visa ja allavandumatu vaim on võidelnud viimse murdumiseni.

Samasugune oli ka naabritel kaitsekorraldus. Soomes ja Skandinaavias on rahvas valinud linnusteks arvurikastest kaljumägedest kõrgemaid ja järsemaid. Neid mägesid on olnud raske ümber kujundada, küll aga on püütud kaljude tujukaid vorme otsarbekalt kasutada, vähegi ligipäästavaile kohtadele on ette laotud kividest valle ja seetõttu on need, tüübilt lihtlinnamäed, väga vahelduva ehitusega. Ainult Ölandi saarel esinevad ringvallid.

Lätis, Leedus ja Ida-Preis is on samasugused mägilinnused nagu meilgi. Praeguses Põhja-Lätis on Ruhja ja Härgmäe ümbruses vanade eestlaste linnuseid; vanal liivi alal, liivlaste omi, nagu lätlaste poolt uuritud ja trükis avaldatud Daugmale linnus, Riiast 25 km ida poole kõrgel paesel Väina kaldal. Daugmale on sarnane meie Jägala, ka neemiklinnus. Läti linnustest on uuritud veel: Rauna, piklik, ühe valliga neemiklinnus jõekääru vahel; Talsi tuletab mõnevõrra meelde oma madalamate eelinnustega meie Irut, on aga olnud tarvitusel veel keskajal ja seetõttu on ta vallid tugevamini välja kujunenud; Mežotne on ka Läti Hendriku kroonikast teada seal peetud võitlustest ordu ja semgallide vahel.

Leedus korraldatud kaevamiste kaudu tuntuim on Apuole neemiklinnus kõrge valliga. Ajaloost on teada rootslaste püüded seda 9. sajandil leedulastelt vallutada.

Poolas on 6—7 suve jooksul suureulatuslikult uuritud Biskupini kindlus-

tatud linnus-küla järve sopis, Poznani ligidal. Uurimised jätkuvad Gniezno mägilinnusel samas piirkonnas.

Nüüdses Ida-Preis is on muinaspreilaste, s. o. vana leedulaste hõimu linnused etendanud suurt osa võitluses ristirüütlite vastu. Kaevamiste ja ajalooliste uurimiste kaudu on veel tuntud Visla suudmel kauplemise kaitseks ehitatud Truso linnus, mille peremeheks on ajuti olnud ka vikingid.

Saksamaal senini põhjalikumalt uurituist on idas Zantoch, vana slaavi kindlus vastu jõge, nagu meie Jägala-Jõesuu, tagamaast eraldatud kõrge valliga. Alguses oli see poola linnus, siis vallutasid selle sakslased ja ehtasid uuesti üles pooleldi puust, pooleldi kivist. Oli tarvitusel veel XV sajandini, millal maha jäeti. Lääne pool, Schlesvigi linna külje all 1930. aastast alates kestnud ja praegugi jätkuvad kaevamised toovad päevavalgele vana Hedeby linnuse elu-olu. See on kaitsitud poolringi-kujulise valliga, sugulane meie Saaremaa maalinnadele. Hedeby on aga arenenud suureks kindlustatud linnaks hulga majadega ja tänava-tega.

Nii meil kui mujal pole rahva meelest päriselt kustunud vanade linnuste kauge suuruseaeg. Kangekaelselt on rahvatraditsioon tihti omistanud neile „linna“ nime, on neid mägesid ehtinud juttudega varandusega täidetud keldreist, pikkadest käikudest, maa alla vajunud linnade ja kirikute kellade helinaist ning vahete-vahel mõnele silmale nähtavaist vaskseist linnavära-vaist. Tihti on just see „rahvajutt“ kätte juhatanud kohti, kust teaduslik uurimine avastab ajaloole sama suuri väärtusi kui rahva meelest on „kullakeldreil“ ja „vaskseil linnavära-vaist“. Muinasuurimise esimeseks ja tähtsaimaks lähteks on kaevamiste tulemused. Kaevamiste meetod on aga viimastel aastakümneil teinud suuri edusamme. Ennemalt tehti kaevamisi peamiselt asjade leidmiseks — nii on omal ajal näiteks Venemaal lühikese ajaga terve polgu sõduritega 5000 kurgaani, Venemaale tüüpilist kääbast, lahti lõõdud, asjad kottidesse topitud ja Moskvasse saadetud. Selline segipaisatud materjal on uurijale peaaegu väärtu-

seta. Nüüd toimuvad kaevamised ettevaatlikult, lusikatäie viisi mulda kihtkiht eemaldades, teravaid tähelepanekuid tehes, piinlikult viimast kui kivi, sütt jne. üles märkides, milledest, pealtnäha tähtsusetuist raasukestest saadud pilt plaanil hiljem üllatavalt selget keelt kõneleb. Eriti muinaslinnuste uurimise töö on viimaseil aastail välja kujunenud ja tööst endast saadud kogemustega järjest täienenud. Ainult suurima kriitikaga ja asjatundmisega suudetakse välja lugeda ajahambast järgi jäänud riisimest kauge mineviku elu-olu. Teadusliku töö täielikkus oleb vastutustunde suurusest. Sellest tingitult kontrollib iga uurija omi tulemusi teise teadusemehe omadega, kui küsimusealune nähe või asi kuulub ka teise teaduse huvipiirkonda. Nii on meie muinasteadlased oma töötulemustel arvestanud rea asjatundjatega ja on vist päris ootamatu kuulda, kui mitme näppude vahelt meie muinaslinnuste leiud on läbi käinud. Maakihte on uurinud geoloogid, puujäänuseid botaanikud ja metsateadlased, konte — osteoloogid ja zooloogid; on ölnud tööd keemikutel ja isegi loomasõnniku analüüs pole ülearune, sellest saadakse teada loomatoit. Kuna savipotte ilustati näpupälgedega, siis on kriminaaliski siin võinud tõendada muinasteadlase arvamist, et savipottide tegemine ja ilustamine oli algselt naistetöö.

Selliselt töötades on meie linnuste senised kaevamised selgitanud linnuste ehitamisviise, mis on neis mägedes loomulikku, mis juure chitatut, kuidas valliliiva on püütud kindlustada turba-kihtide vaheleladumisega, kust materjali on võetud; kuidas linnuses valli taga ringi ümber mäe on asetsenud puuehitised, varjualused loomadele ja inimestele, toeks vallile ja kaitseks sõja ajal linnusesse peitutulijaile; kuidas rusude alla jäänud ja puruks löödud tarberiistad kõnelevad hävitamisest ja Lõhaverest leitud sakslaste nooleotsad kõigile andmeile lisaks kinnitavad selle Lembitu Leoleks. Kõigist neist ja muist üksikasjadest linnuste ehituses ja leidudes võib asjasthuvi-

tatu rohkem leida sel kevadel ilmunud Õpetatud Eesti Seltsi väljaandes — Muistse Eesti linnused.

Linnuste uurimine on väga pikkamisi edenev töö, sellepärast mitte ükski kuretegeline „varandusteotsija“, vaid ka heatahtlik asjaarmastaja, püüdes omal viisil hoogsamalt avastada ajalugu, toob oma oskamatusena ja kärsitu sonkimisega siin määratud kahju ja hävitab igaveseks selle, mille abil saame oma minevikku kõnelema panna.

Nagu kõik meie rahva minevikku elustavad üritused on erksad ja truud poolehoidu leidnud just noorsoos, nii ka muinasteaduslikel kaevamistel Eestis, samuti ka Lätis, on töötnud peamiselt ülikooli- aga ka koolinoorsugu. Heameelega ollakse, mõni mitmetegi suvede jooksul „kraavikaevaja“, lepitate endastmõistetavalt igasuguste magamis- ja söögioludega. Lätis on korra kaevamisi külastanud Rootsi tikuvabrikandi haletsey süda kinkinud naisüliõpilastele selleks vabriku iniseril eriti teha lastud lahtikäiva, vineerist maja, mis parajasti ühe autokoorma moodustab. 1937. aasta suvel seisis see rõõmus, rootsivärvi väike majake kõrgel Daugmale linnuse kaevamata otsal ja teisel pool siblisid ta päikeses pruuniks kõrbenud perenaised vanade väljakaevatud leasemetete ümber. Majakese toreduseks olid lil- lised eesriided ja raadio! All aga sinetas lai ja paljunäinud ilus Väina.

Meie kaevajate pere alustab hommi- kuti ööbimiskohalt teed linnusele igal kandel seljas — küll labidaid, kaevamis- luskaid, vildimatte mullal istu- miseks, mõõdulinte, fotoaparaate jne, aga tingimata ka jooginõu. Mäel lüüakse üles väike telk, kuhu ilma eest varjule peidetakse plaanid ja joonised ja kuhu kobarasse kokku jooksevad kaevajadki, kui vihmavaling keset tööd tugevaks läheb.

Töötahteline terve noorus koos keset suvist haljust loob endale rõõmsa mee- leolu saatjaks sellele päevatööle, mil- lega võidetakse uusi peatükke puhka- maläinud põlvede võitlustest.

A. Moora

Bastille'-ründajad
Kaasaegsed kostüümpildid

150 aastat Prantsuse revolutsioonist

Näib, et maailma ajaloo suured muudatused enamasti ikka revolutsiooniliste vapustustega on alanud. Need moodustused ja saavutused, mis on loodud ajaloo pikaldase arenguga, on nii jõulised ja võimsad, et uuel nendesse sulada või nendega ühineda rahulisel teel on täiesti võimatu. Nii tekib paratamatu võitlus uue ja vana vahel. See võitlus algab siis, kui on tõusnud generatsioon, kes tahab rajada inimsoo edaspidist arengut uuele põhjale, kes jälgib neid ideaale, millede teostumine tooks kaasa inimväärsse olemasolu kindlustuse kõigile. See revolutsiooniline generatsioon näeb endises ainult taunitavat ja naeruväärset, mõistusevastast, iganenut ja tunnetab enda tõekspidamisi ainuõigetena, veatutena ja puhastena. Ja siis kordub ikka ning jälle seetõttu vana lugu: ka nende puhaste ja kõrgete ideede põhjal tehtud otsustused ning moodustused puutuvad kokku maisega, inimkätega ja inimhõimusega praktilises elus ning muutuvad inimlikeks, ebatäiuslikeks, andes järgnevaile uutele generatsioonidele uuesti põhjust arvustamiseks ja hukkamõistuks. Selles pole tegemist mingi juhuslikkuse ega ka mitte teatud inimhõimude närususega, et ikka ja jälle vana vastu võitlust alustatakse ja sellejuures ka palju head ning väärtuslikku hävitatakse — see on ajaloo käigu paratamatu seadus.

Prantsuse revolutsioon, mille sajaviiekümneaastast tähtpäeva kogu demokraatlik maailm eesotsas Prantsusmaaga praegu meenutab, on jõurikkamaid katseid maailma ajaloo ideaalide ja õilsate põhimõtete järele

ning uute seaduste kaudu inimliku ühiskonna korraldust lühikese ajaga teiseks muuta. See on kirglikumaid ja verisemaid rünnakuid iganenule ja vanale. Ja kuigi neis ründamistes mõndagi head hävines, on revolutsiooni positiivsed saavutused nii võimsad ja suured, et need purustasid 18. sajandi maailma Euroopas ja uued ideed ning põhimõtted mõjutasid 19. sajandi kogu ühiskonda ning kõiki riike. Tõsi küll — Prantsuse revolutsioon lõppes Napoleoni ajastuga, mil revolutsiooni põhimõttele palju eluõigusi sisuliselt ei olnud, ning pärast seda tuli veel Bourbonide restauratsiooniga reaktiivse reaktsiooni. Tõsi küll, et kõigis Euroopa riigis 19. sajandi esimesel poolel võimutses sama vaim, mis oli valitsev enne Prantsuse revolutsiooni. Rahvamassidki näisid algul toetavat valitsuste tagasikiskuvat poliitikat. Revolutsiooniga seest rangest arukultusest pöörduiti usu- ja tunnetemaailma, jne. Kuid valitsused eksisid, kui nad rahva loomulikkust väsimust vaidlustest, ründamistest ja sõdadest tõlgitsesid püsiva meeleoluna ning selle põhjal sisse seadsid endise süsteemi. Rahvaid, kes on saanud kas või ainult üsna lühikestki aega elada riigis, kus on teostatud vendluse, vabaduse ja ühetaosuse põhimõtted, kes tunnevad ja teavad, mida tähendab rahva suveräniteet ja rahvuslus, — neid rahvaid ei saa enam püsivalt valitseda teiste põhimõtete järgi. 19. sajandi 20. aastad töid juba terve rea plahvatusi hulgas riigis, 1848. aasta elustas aga võimsalt Prantsuse revolutsiooni ideid ja nüüd peab juba vana kord lõplikult ajalukku minema. Ainult Venemaa

hoiab veel kinni vanast vaimust, peab selle lõttu aga hiljem palju raskemini kannatama.

Milles seisnes siis Prantsuse revolutsiooni teene?

Selles, et seisuslikult jagatud ja valitsetud riigi asemele astus demokraatlik riik. Selle riigi asemele, kus ühel väikesel rahvaosal olid käes määratud varandused (30000 aadliperekonna käes 30% maad, aga seejuures olid aadlikud igasugu kohustustest vabad) astus riik, kus kõik kodanikud olid seaduse ees üheõiguselised. Riigi asemele, kus valitses ühe tahe, kus rahval ei olnud kõige pisemalgi määral kaasaraäkimise õigust valitsemise asjus, kus pidi rahul oldama igasugu ministrite, igasuguste ametnikega, astus riik, kus iga üksuse (departemangu, distrikti jne.) rahvas valis endale ametnikud, ilma et keskvoim vahele oleks saanud segada, kus üleriigilised seadused tulid rahvaesinduse poolt, kus kuninga võim muutus ainult dekoratiivseks ja hiljem hoopis kadus. Selle riigi asemele, kus kohtunikeks saadi kohtade müümise teel ja loomulikult siis kõigepealt tulupõhimõtteid silmas pidades, astus riik, kus rahvas iga üksuses endale kohtunikud valis, kohtunikud, kes olid sõltumatud oma ametis. Riigi asemele, kus rahval puudus vabadus valida oma usku ja väljendada oma arvamusi, astus riik, kus valitses usu- ja mõttevabadus. Lühidalt — need olid kaks määratult erinevat Prantsusmaad, see, milline oli enne revolutsiooni ja see, milline loodi revolutsiooni ajal.

Jah, tõsi küll, kogu selle suursuguse hiigla-loomingu kõrval oli palju mõttetut tapmist, varanduse hävitamist, väärsumme — aga see on endastmõistetav, kui silmas peame, et terve rahvas — kolmas seisus — 26 miljonit inimest tegi revolutsiooni. See on loomulik, et kerkis üles küll palju väärkaid aga ka vääritud juhte, et sõnavabaduse sildi all aeti kõige vastutustundetumat demagoogiat, et üksikute auahnus, saagihimu jne. juhtisid masse kõveraile teile. Kuid revolutsiooni saavutused on nii suured, et need vaekausil kindlasti üles kaaluvad kõik negatiivse. Need on väärtuslikud seda enam, kui silmas peame seda õhkkonda ja neid olusid, milles need pöördelised otsused tehti. Prantsuse rahvaesindus ei olnud koos käinud 175 aastat. Selle pika aja jooksul oli endastmõistetavaks kujunenud kuninga tahte ja võimu pühadus riigi valitsemisel. Ainsad, kes kõikvõimsale kroonile pisut opositsiooni tegid, olid kõrgemad kohtuasutused Prantsusmaal. Prantsuse

parlamentide eesotsas seisis Pariisi parlament, kui kõige võimsam. Parlamendi liikmete kohad olid müüdavad ja neid ei saadud tagandada. Muude ülesannete kõrval oli neil õigus kuninglikke seadusi registreerida või registreerimata jätta. Viimases avalduski opositsioon. Kui parlament mõnd kuninga otsust ei registreerinud (see sündis ikka ainult aadli huvide seisukohalt) siis oli kuningal viimane abinõu nn. „pidulik padjaistung“, kus kuningas isikliku ilmutamisega registreerimist võis nõuda. Ja umbes paarkümmend aastat enne revolutsiooni kaotati parlamendid ja nende asemele seati kuninga poolt nimetatud kohtukojad, kelle poliitiline tegevus minimumini oli piiratud. Nii likvideeriti seegi kahvatu opositsioon. Kui nüüd äärmises rahahädas olev valitsus rahvaesinduse otsustas kokku kutsuda ja see ettepanek Louis XVII poolt kinnitati, siis õueringkonnas arvati, et seegi rahvaesindus töötab traditsioonide kohaselt: annab alandlikult oma ettepanekud teada, aitab valitsuse rahahädast välja ja saadetakse kuninga poolt laiali.

Kuid 5. mail 1789. aastal kokkuastuv rahvaesindus st. III seisuse esindajad kuulusid revolutsioonilisse generatsiooni. Niisugusesse, kellel julgust on vana arvustada ja oma kaitsta. 17. juunil kuulutab III seisuse esindus end rahvuskoguks ja deklareerib enese õigusena makse määrata. 20. juunil vannutakse ballisaalis (istangusaal oli suletud) mitte enne koost minna kui riigile uus põhiseadus on välja töötatud. Kui sellele järgneval kuninglikul istangul kuningas väga kurja kõne oli pidanud ja käskinud kohe laiali minna, ning eraldi seisuste järele arutama hakata neid küsimusi, mis valitsuse poolt esitatakse, jäävad III seisuse saadikud kohtadele ja Mirabeau sõnad „ainult bajonettide ees taganeme meie“ näitavad valitsevat meeleolu. 27. juunil annab kuningas käsu 2 esimesele seisusele kolmandaga ühineda. See on monarhia suur lüüasaamine. See absolutistlik monarhia, mis paarisaja aasta jooksul ühtegi arvustavat häält ei tarvitsenud kuulda, ühegi muu tahte kui enese järele talitada, pidi nüüd oma nõrkust tunnistama — rahvas oli oma esindajate kaudu võitjaks jäänud. Need tähtpäevad on sisuliselt õieti suurema väärtusega kui 14. juuli Bastille' vallutamine, mida revolutsiooni algpäevana pühitsetakse.

Kuningliku võimu ja endise riigi alustegede kokkuvarisemine jätkus päev-päevalt. Tähtsamaid tähtpäevi on 4. augusti õö, millal As. Kogu oma otsusega purustas seisusliku riigi

ja kuulutas kodanikud kõik üheõiguslikuks ja kaotas feodaalkohustused talupoegadele. Kolm kuud oli rahvaesindus koos olnud ja kolme kuuga oli mitmesaja aasta jooksul kujunenud ehitus lagunenuks. Sellest võib järeldada, milline dünaamika pidi peituma selles ajas ja neis inimestes. Muidugi olid need inimesed ja aeg ettevalmistatud eelnenud aastakümneist, nn. valgustussajandist. Tsensuurist hoolimata oli levinenuks vähemasti haritlasringkonnas teoseid, kus neid mõtteid avaldati, mis nüüd tegudena sündisid. Aga isegi on mõtteid pooldada, teoretiseerida, ja isegi tegusid teha, mis juurdunud traditsioonidele ja harjumustele risti vastu käivad.

Asutava kogu tööd raskendas tunduvalt iga suguste juhiste, kodukorra puudumine töötamises. Rahvasaadikutel puudusid kogemused, ettevalmistus selleks vastutusrikkaks tööks. Mis ime siis kui osa koosolekuid kujunes rahvasaadikute temperamendikaiks tundeavalduksiks, mis sisuliselt palju asja edasi ei viinud. Ja mis ime siis kui Asutava Kogu mõned otsused eluvõõrad olid ja negatiivseid tulemusi andsid. Raskeks muutus Asutava Kogu töö iseäranis siis kui Asutav Kogu oma istanguid hakkas pidama Pariisis. Nüüd olid koosolekusaali rõõnud alatasa publikuga täidetud, kes oma sümpaatiad või antipaatiad väga käärakalt otsekohe avaldas. Asutav Kogu töötas põhiseaduse välja 1791. aastaks ja läks laiali. Selle järele pidi Prantsusmaa olema konstitutsiooniline monarhia, kus kuninga võim oli äärmiselt piiratud. Aga revolutsioon ei jäänud sellele peatama. 1792. aastal algasid Prantsusmaa välissõjad. See oli muidugi suur rumalus sõda nii ihata ja soovida ning seda ka alustada nagu seda valitsev partei tegi, sel ajal kui siseriigis veel väga palju oli teha ja korraldada. Sõda tõi aga nähtavale seda, et prantsuse rahva enamus pooldab oma noort vabadust ja seda valmis

on kaitsema. Vabatahtlikkude kokkuvoolamine igast riigi nurgast Pariisi toimus suure vaimustusega. Ükski hümn ega viis ei kajastavist nii hästi rahva meeleolusid nagu marseljees, milline sel ajal loodi. See vaimustus andis kõige parema ja kindlama tunnistuse sellest, et rahva enamus vihkas endist, et revolutsioon ja selle saavutused ei olnud mitte ühe väikese kildkonna vaid terve rahva poolt kantud üritus.

Kui 20. sept. 1792 Prantsuse vabatahtlikkude väed preisi-austria vägede pealetungi seisma panid, siis oli üks kindral öelnud: „Ei neid noorkukki nüüd võideta, need on juba tulega ristitud.“ Ja ei võidetud. Järgnevad Prantsusmaal vabariigi väljakuuldamine, kuninga hukkamine ja jakobiinide terrori ajastu. Sellele järgneb revolutsiooni kaine nemine, taandumine ja selle lõpp Napoleoni keisriaajaga.

Aga nagu öeldud cespool ei saanud kaotada ei Napoleoni ajastu ega Bourbonide aegne reaktsioon revolutsiooni saavutusi. Rahva mentaliteedis oli sündinud põhjalik muutus. Arusaamine kodaniku vabadustest ja õigustest oli juurdunud nii tugevasti laiades rahvahulkades, et teisel režiimil pikka iga ei olnud.

Kuigi Inglismaal juba 17. saj. demokraatliku korra põhialused olid kujunenud ja Ameerikas „Inimõigused“ Ühendriikide põhiseaduses kinnitust leidsid, ei mõjutanud see ometigi Euroopa üldist elu. Alles Prantsuse revolutsiooniga rändasid vabaduse ja ühetaolisuse ideed laia maailma ja haarasid inimesi seda enam, mida kaugemal tegelikkuses sellest seisti. Ja mujal Euroopas toimus samane asjade käik: nii kaua kõneldi, mõeldi kuni oli kasvanud generatsioon, kes läks tegudeni.

Need kõik, kes on kindlad veendes, et õiglane ja püsiv riigikord on rajatud ainult demokraatlikele põhimõtetele, teavad ja tunnevad Prantsuse revolutsiooni väärtust.

L. Ugar

Noored ja alkohol

Oleme üle 20-aasta Eesti riigis peremehed, kuid me pole veel lahti saanud nõrkustest ja iseloomu pahedest, eriti suurimast inimsoo kuristikule viijast — alkoholist. Milles viga peitub? Kas eesti ema ja isa ei taha paremaid kodanikke oma lastest kasvatada?

Ühel möödunud talvisel õpetajate kokkutulekul puudutas üks koolijuhatajaid eriti valusalt alkoholi küsimust noorte seisukohalt. Vana koolimees leidnud kooliruumest päälle noorte koosolekut tühje viinapudeleid. Tunnen maa olukorda, tean et tõesti mõnes kohas noored, tülles rahvatantsu, näidendi või mõnele muule harjutusele, võtavad elumärjukese kaasa. Enamus õpetajaskonnast vaikis sõnavõtu puhul, kuna selline olukord, mitte väga kaugel pealinnast, on nagu elav süüdistus oma kasvatajatele ja õpetajatele. Nõnda ei või seal küla koolimajas olukord kesta! Armas koolijuhataja on jätnud noored alkoholi küsimuses saatuse hoolde, sest joomakombeid orjav seltskond kujundab nad oma näo järele, ning siis on hilja hakata neile kõnelema karskusest. Neil noortel, libedaile sattunud, oleks õigus küsida: miks mind õigel ajal ja mõjuval viisil ei juhata tud karskusele ega õpetatud alkoholihimu võitmist.

Kahjuks on veelgi õpetajasperes inimesi, kes jätavad noored saatuse hoolde pidades karskustööd üksikute õpetajate eraharrastus- asjaks.

Olen tihti näinud kaastöölist raudteejaama einelauas pudeli õlle taga istumas, sellal kui noori viibib jaama ooteruumis. Kas nii kasvata me kaljukindlat usku karskusaatesse? Meie koolidesse on tarvis teoinimesi! „Tegu muudab hääd kavatsused tõelisuseks,“ ütleb Foerster. Kui sa armas sõber koolipõllul niiviisi teed, ei siis töö vilja kannal, oled roostetanud kelluke mis heliseb. Koolimehe ülesanne on õpetada ja kasvatada, kasvatada kasvandikus positiivseid jooni, neid jooni mil liseid meie ühiskond oma liikmeilt ootab.

ÜENU liikumine seisab karskuse alusel. Kõik üenü-laste üritused toimuvad ilma alkoholiliste jookideta. Nii on siis ÜENU suurim karskusorganisatsioon Eestis Eesti Karskusliidu kõrval. Eks seegi kohusta noori! Mil leks?

ÜENU juhid kohtadel, kui tahame umbro hust jagu saada, siis peame kohe käed adra külge panema, et „rakvere raibe“ noorte hul gast kaoks. Avameelselt öelda, niisuguseid nähteid esineb ohtral määral just seal, kus puudub vastav noorte ühing ÜENU osakonna või maanoorterangi näol.

Nõutakse koolilt õpilasiliste organisatsioone — ringe. See on tarvilik, kuid mitte vajalik! Tingimata on vajalik iga kooli ringkonda noorte organisatsioon — ÜENU osakond — mis võimaldab laiaulatuslikku tegevust noortele. Kohustuslik peaks olema vastava kooli õppejõudude kaastöö. Koolist lahkunud noorte hul gas töötamine omab suurima tähtsuse vaba haridustööpõllul. Koolis on õpilasil niikuini

palju tööd. Koolis tegutsev organisatsioon on mõeldud parimaile õpilasil, kel koolitööst vaba aega üle jääb. Koolist (algkoolist, mõlen kõikjal) lahkunud noored peaks kuuluma kõik noorsoo ühinguisse, see olekski noortele järelikooliks. Õpetajate töökoorem on küllaltki suur, seepärast peaks töö organisatsioonis arvatama tasu alla. Maakoolivalitsusest võiks kontrollida, kes õpetajaid noorsooühinguis kaasa tegutsevad, just aktiivselt. Nimeliselt võib inimene kümnes ühingus olla. Esmajoo nes töötagu õpetaja noorsoo ühingus, siis mujal (tuletõrjes, piima- ja tarvit. ühinguis).

Tihti heidetakse noortele ette, et nad ei oska või ei taha end avalikel kohtadel korralikult ülalpidada. Lugupeetud kasvatajad, noortejuhid! Tuleb meelespidada üht põhja panevat reeglit: hääd harjumused võivad noores tekkida ainult siis, kui noort ümbritsevad kaunis ümbrus ja hääd inimesed. Kõige ligemal noorele on vanemad. Seepärast peaksid kõik vanemad selle eest hoolitsema, et nad oleksid niisugused isikud, kes noorele eeskujuks kõlbavad. Kui kasvataja tahab hääd tagajärgi saavutada, siis peab ise olema laitmatu. Olgu need sõnad hoiatavaks hääleks kõrves „pitsi“ ja pudel õlle sõpradele. Noorus armastab seda mis ta vanemad ja kasvatajadki. Ka mõtte laad ühtub, rääkimata harjumusist mis juurdu nud. Raske on lahti saada noortel harju musist.

Alkoholikütkeis on noored minu arvamise järgi kolmel põhjusel: 1. nõrk iseloom, ühen duses eeskujuga, 2. harjumus ja 3. teadmatuus. Alkoholiliste jookide all mõtleme esmalt piiritust, siis viina, veini, õlut jt. Need on joo gid, mis sisaldavad mürgi — alkoholi, ühed suuremal ja teised vähemal määral. Üksik asjalik selgitus alkoholi kahjulikkusest meie organismile on kõigile noortele küllaltki selge. Meie esivanemad olid jõudnud arusaamisele, mis kahju viin toob, ega nad muidu lausunud:

„Viin toob viletsuse majja,“ „Viin võtab mehe meele,“ „Esmalt võtab mees pitsi, pä rast võtab pits mehe.“

Tahame olla terved, tugevad ja õnnelikud, hoidume joovastusaineist. „Ilus on elu, kui iga soon on täis tervise kihku!“ ütleb Joh. Linnankoski.

Arme pillame elu! Suurtegi ülesannete täit miseks on ta küllalt pikk. Elu targasti kasu tajad et ihka Ernst Enno „Võiks otsast alata“.

Veel aga! Mida ette võtta?

1. Katsume vanadest harjumus test lahti saada. Siin just alkoholiga lauakatmisest perekondlike sündmuste (pülm, matu, varrud jne.), talgute ja muul korral, siis tervisviina joomisest. Imelikul kombel oli algkooli õppekavas („Väike looduse sõber III“) sees viina, veini ja õllevalmistamine. Seni otse ahvatletti noori alkoholiliste jookide val mistamisele. Anname andeks! Nüüd puhuvad uued tuuled. Aga eks seda vana pärimi ole

Põllumajandusharude töökorraldusest

Narri põldu üks kord, ta narrib
sind üheksa korda.

Eesti vanasõna.

Võttes arvesse statistilisi andmeid põllumajanduse alalt nii kodu- kui ka välismaalt, leiame, et oleme tagaplaanil nii tööviisidelt kui ka saakide hulga poolest. Kui tahame püüda kultuurrahvastega võrrelda tasemel, peame jõudma neile järele ja isegi ületama neid. Sellest tingituna on praegune aeg põllumajanduses kiiretempoline.

Halb on ja vaeseks jääb see põllumees, kes istub omal maalapil isa-isast päritud oskustel ja viisidel. Vaeseks jääb ka riik, kes omab selliseid põllumehi. Tuleb leida võimalusi, kuidas võiksime saada minimumist tööhulgast maksimumi kasu. Siin peavad appi tulema

veel küllalt. Mida asemele anda, kui millestki lahti tahame saada? Mahlajoojid! Meil on marju ja õunu peatselt külluses. Vat nendest noored teeme maitsvat jooki — mahlajooki. Eesti Karskusliit organiseerib mahlavalmistamise kursusi. Huvi maal uue asja vastu on suur. ÜENÜ-laste pere lõõgu täiel rindel kaasa!

2. Noored peaks panema alkohooliliste jookidega peod boikoti alla. Enamuse pidutsejaist moodustab noorus. Kas siis teisel teel tuletõrje ja kaitseliidu üksused raha ei saa, kui kapakaljatamisega, kus ettekandel mõni 1—2 vaatusline jandike joomarite lõbuks? Ühingu juhatus peale pidu võib tunda rõõmu suure kassa üle, aga kui palju viletsust toob joomine neisse kodudesse, kus on joomareid. Kas nii areneb me kultuur?

3. Noored, teil on mõistus selleks, et te alkoholi ei tarvitaks. Mürgid võivad mitmel korral targa arsti juhatusel järgi inimese elu päästa. Seepärast ei tarvitse loota, lõpetada alkoholi valmistamine, siis kaoks täielikult maapealt joomine. Alkohol pole mitte selleks, et inimest meelega mürgitada, vaid arstirohtude tegemiseks.

4. Juhid! Rakendage noored tegevusse, kutsudes ellu huvialalisi harusid — ringe, tihemini ühiskokkutulekuid.

5. Noortele oma kooskäimiskoht — kodu! Võib olla saab nõrgast iseloomust niiviisi kergesti võitu. Kodus sisseseada päevaraamat, kuhu märgitakse kodus käijad. Kohustuslik olgu kodu õhtuist osavõtmine!

6. Noored kuni 20. aastani (vähemalt) noorsooühinguisse. Ühingute tegevus kõvema kontrolli alla!

ÜENÜ noored tahavad kõnelda uuest, tervemast, kõrgemast kultuurist, mis on vaba inimest rüvetavatest joovastusmürkidest. Loomme õnnelikuma ja ilusama ühiskonna elu!

Noored, te ihkate seda? Rühme rind täis noorustulda ja hing täis ime iha kõrge eesmärgi — alkoholivaba kultuuri poole.

tulevatele põllumeestele Põllumajandusharud. Paljudel Põllumajandusharude liikmeil tuleb asuda oma isa talunditel hiljem põllumeestena tööle, seepärast on vajalik, et igaüks tunneks põhjalikult oma kodutalundit, tema nõudeid väetuse, seemne ja maaharimise suhtes. Enda nõuete suhtes ei erine üksinda üks talund teisest, vaid ka ühes talundis võib erineda üks põld teisest. Siin ei aita põllumajandusliikmete õppeasutiste ega põllumajandusliku kirjanduse abi, vaid siin võime üksikute põldude iseäraldusi tundma õppida kohapeal. Kodutalu tundmaõppimine ongi üks põllumajandusharu põhiline ülesanne.

Et kõiki neid ülesandeid teostada tuleb põllundusharude töö viia rohkem kindlakujuliseks, kui see seni on esinenud. Kuna põllumajandusharude liikmete vanadus on mitmesugune, siis ei ole võimalik rakendada tööle kõiki haru liikmeid ühtlaselt. Meie peame jagama liikmed vanaduse järele järkudesse. Minu kogemuste järgi tuleks seda teha järgmiselt:

- I — vanadus kuni 15 aastani;
- II — „ 15—25 aastani;
- III — „ üle 25 aasta.

Töö ülesanded tulevad määrata vanadusejärkude kaupa. Tööülesanded koosnegu sund- ja vabatahtlikest aladest. Sundalad olgu ühte töörühma ja ühte vanadusejärku kuuluvail liikmeil samad. See on selleks, et võiksime töötagajärgi kõrvutades võrrelda neid omavahel. Sundalade määramine on väga tähtis taimekasvatuse rühmas. Siin mõjutavad ilmastikutingimused töö tagajärgi rohkem kui mõnel muul alal. Võime tähele panna, et ühe ja samasuguse väetuse ja maaharimisega võime iga-aastail saada erinevaid saake. Et aga teada saada ühtlase väetuse ja maaharimise mõju erinevatel muldadel, on oluline, et üks ja sama töö toimuks paljude liikmete juures.

Töö ülesannetes esinevaid vabatahtlike alasid olgu mitu, millest iga liige valiks omale tarviline arv alasid. Tuleks korraldada nii, et sund- ja vabatahtlikud alad olgu 1:1.

Töö läbiviimine toimingu võistlusega. See tõstab huvi asja vastu ning isegi kõige vastumeelsemad tööd tehakse siis heameelele. See on maksev eriti I vanadusejärku kohta.

Lõpuks olgu märgitud veel üks tähtis ala, mida ei tohi unustada põllumajandusharude töös ja mida ma loen üheks põhilise tähtsusega alaks meie põllumehe töös ja edus — raamatupidamine ja tööde arvestus. Meie peame õpetama oma inimesi juba maast madalast arvestama ja kalkuleerima, kas tuleb ühte või teist ala teha või mitte, kas ta tasub või mitte. See on suunanäitaja, mis näitab ära, kas oleme õigel teel või ei ole.

Usun, kui põllumajandusharude juhid neid mõningaid mõtteid, mis olen püüdnud siin anda, katsuvad rakendada oma harude töös, siis aitavad nad kaasa meie põllumajanduse arengu hüveks.

Elmar Veetamm

E. Vardja

V. Lemetsa allkiri ÜENÜ
asutamise esimesel pro-
tokollil 4. mail 1919. a.

Voldemar Lemets †

See polnud tavaline trio, see Rakvere noorte seminaristide kolmik: Enno, Jüülma, Lemets, kellega maailmasõja ajal, 1917. a. sügisel, tutvusin I Eesti polgu suures muusikaorkestris. Need olid paljulugenud, ideestatud ja tulihingelised eestlased nagu neid — hoolimata venestamispuuetest — võisid valmistada ainult meie veneaegsed seminarid. Neist harutles Enno pedagoogilisi probleeme, Jüülma luges mõne kuuga läbi kõik tolleaegsed Tallinna raamatukogud ja Lemets pühendas end vabadel momentidel viiuliharjutusile. Mäletan neist Lemetsa, kes meeeldi harutles pedagoogilisi ja filosoofilisi probleeme, üllatas oma analüüsivõime ja kindlate seisukohtadega, tundis erilist huvi kunstiprobleemide ja sümfoonilise muusika vastu ning vaid vastutahtmist mängis tavalisi sõjaväe ja tantsumuusika palasid. See oli alati häätujuuline seltsimees kellele põhimõtted ja kunst olid pääküsimuseks ja treeningtöö ta tahtejõu juures vaid mänguasi.

Järgnes okupatsioon ja tegelik iseseisev Eesti. Teised kadusid pedagoogilisele põllule — Lemetsa haaras muusika muusa. Leiame ta „Estonia“ sümfooniaorkestris kuhu ta jäi konservatooriumi lõpetamiseni.

Selle kasvatus- ja noorsoo- ning kunstiküsimusist huvitatud noormehe (siis alles 22 aastane!) energiast jätkus muidugi ka ÜENÜ-le, kus ta oma suure analüüsiandega aitas koostada esimesi põhikirju, olles ühtlasi ÜENÜ Tallinna osakonna esimesi esimehi ning ÜENÜ esimese Keskjuhatuses esimesi abiesimehi. Siit pääle on ta korduvalt (9 korda valituna ja 2 korda koopteerituna!) olnud ÜENÜ Keskjuhatuses liige ning 1922. aastal ÜENÜ Keskjuhatuses esimees. Sama korduvalt on ta olnud ka ÜENÜ Tallinna osakonna juhatuses. Mäletame teda kui kindlate ja põhjendatud seisukohtadega sõnavõtjat koosolekutel ja kongressidel, kus kõne-alla tulid ideelised noorsooliikumise, kunsti ja kultuuriküsimused; mäletame teda kui kiire otsustusvõimega ja lahendusega noorsoojuhti, mäletame teda kui ÜENÜ muusikaalale kaasaaidanud muusikameest¹⁾.

Kuid enne kõike on „Eesti Noorusel“ ja noorsoolastel põhjust Voldemar Lemetsa alias E m a r E m e [(Vold)emar (L)eme(ts)] mäletada kui ÜENÜ esimest ideoloogi ja noorusprobleemide teravat ja vaimukat analüüsijat ÜENÜ esimese ajakirja „Urikivi“ veergudel. Tema sellekohased artiklid „Jooni noorsooliikumise sihist“, „Noorsooideoloogiast“, „Kultuuri-looming ja noorsooliikumine“ jt. on üllatavalt selged ja põhjapanevad ÜENÜ liikumisele.

„Meie noorsooliikumise esimene lipukiri on „inimene“, teine „eestlane“. Meie ülesandeks peab olema eesti psüühika, omapära, kunsti ja kultuuri arendamine ja noorustunde säilitamine. Viimane pole väärtuslik niivõrd sihina, kui abinõuna sihtide saavutamiseks, sest noorus otsib uusi teid, vanad säilitavad traditsioone“.

„Vaimset iseseisvust saavutada, poliitilisele iseseisvusele sisu anda — see on noorte ülesanne. Siin ootab meie noorsugu suur loov töö, sest „iseseisev vaba ja rippumatu Eesti ei ole mitte ainult tühipaljas geograafiline mõiste. Ta on võrratult enam kui väike soine ja liivane maalapikene Läänemere rannal.“ Urikivi nr. 2 1923.

Olgu sulle, ideelisele ja vara lahkunud rändajale, selle kalliks peetud kultuurse kodumaa muld kerge! Sinu aated aga on surematud ja sinu suunda teostavad tuhanded UENÜlased!

Aug. Meikop

¹⁾ ÜENÜ Tallinna osakonna segakoori esimesi asutajaid, opereti „Soome sõit“ muusika loojaid 1920. a. (tekst nrsl. E. Riismannilt!), mis hiljem läinud jäljetult kaduma; ÜENÜ Tall. osakonna orkestrijuhte; koorijuhina ja viiulimehena kaasa sõitnud mitmetel ÜENÜ välismatkadel. Vaata ka V. Lemetsa kompositsioone „Miks sa nutad, lillekene“ ja „Püha õõ“ 1932. a. „Eesti Nooruses“.

1. Esimees A. Keller kõnelemas. 2. ÜENÜ esim. surub Põltsamaa linnavanema Koldi kätt. 3. Kirjanik J. Jaik tervitab. 4. Vaade lippudele ja publikule. 5. Tähelepanelikult jälgivad külalised ettekandeid

ÜENÜ Viljandimaa II suvipäev Põltsamaal

See oli k. a. 5. juulikuu õhtul kella 22.00 paiku ÜENÜ Viljandi osakonna äsjaavalminud kodus Lossi tänaval, kus leidis aset ÜENÜ Viljandimaa Keskkorralduse koosolek.

Keskkorralduse kokkutulek koosolekuks oli seoses maakondlike suvipäevade korraldamisega. Suvipäevad otsustati korraldada ja täpselt kümme päeva hiljem 15. juulil kella 22.00 ajal oli nende ridade kirjutajal meeldivaks ülesandeks tervitada sadandeid ÜENÜ Viljandimaa noori vanas ajaloolises Põltsamaa lossi pargis lõksetule valgusel.

Järgmisel päeval kella 14–15 vahel läbis tas arvukas tegelaste rongkäik Kurista noorte pasunahelide saatel Põltsamaa linna ning rivistus Vabadusväljakule esinemiseks. Samas toimus ka Põltsamaa osakonna lipupühitsemine. Lipu osakonnale andis üle ja pidukõne pidas ÜENÜ Keskkorralduse esimees, ministriabi A. Keller. Tunnustavaid tervitusõnu ütlesid kirjanik J. Jaik, Põltsamaa linnavanem Kold, kohalike organisatsioonide esindajad hr-d Põldra, Susi, Peets jt., tervitusi olid saatnud Viljandimaa maavanem, prof. J. Tõnisson ja ÜENÜ Järva Keskkorraldus.

Ettekanded õnnestusid nii laulu-muusika kui ka võimlemise ja rahvatantsude osas. Vastavate alade juhid (J. Põldre — laulukoor,

Fr. Rosenberg — naisvõimlemine, E. Aarend — meesvõimlemine ja A. Ilves — rahvatants) teenisid täie õigusega nii peokülaliste kui ka esinejate lugupidamise ja tõsise tänu.

Õhtune operett ÜENÜ Viljandi osakonna teatrirühmalt nrsl. J. Kalmi lavastusel esitati väga rohkearvulistele peokülalistele haruldaselt hästi.

Ehkki samal päeval toimus Võrtsjärve ääres kaitseliitlaste suurem kokkutulek, kuhu ka Põltsamaalt välja sõitis omnibustel ja autodel rohkesti tegelasi, polnud siiski Põltsamaal suvipäevadel külastajatest puudus.

Nüüd, mil õnnestunud ÜENÜ Viljandimaa II suvipäevad seljataga, tekib küsimus, mis oli siis õieti suvipäevade õnnestumise aluseks? On vaid üks vastus: julge algatus, seesmiselt tubli organisatsiooniline ettevalmistus ja üksmeelne juhtkond.

Suvipäevade tegelikuks korraldajaks oli ÜENÜ Viljandimaa Keskkorraldus, kuhu kuulusid nrsl. nrsl. E. Reisenberg, J. Kalam, Linnamägi (Viljandist), E. Värav ja R. Pärn (Võhmast), E. Linde (V.-Kildust), A. Mikk (Võidust), J. Raidla (K.-Jaanist), V. Rumvolt (Umbusist). Suvipäevade puhuks oli koosteeritud Keskkorraldusse veel V. Arani (Põltsamaalt) ja A. Reinsalu (Anikvere „Tõuslast“).

O. Uudeküll.

Õpetaja J. Rebane õnnistab lippu

Keskjuhatuse liige R. Võhandu kõnelemas

Lipupühitsemine Sulustveres

Pühapäeval, 2. juulil toimus ilusal rõngasmäel ÜENÜ Sulustvere osakonna lipupühitsemise aktus.

Vaimuliku talituse pidas õp. J. Rebane Põltsamaalt kuna aktusekõnelejana oli kohale sõitnud ÜENÜ Keskjuhatuse liige R. Võhandu. Aktusest võtsid osa ja töid tervitusi ka

nelja naabrusosakonna — Põltsamaa, Lustivere, Tõusla ja Kurista — esimehed.

Lipupühitsemise aktuse, mis langes ühte ka osakonna esimese aastapäevaga, lõpetas lühike sõnavõttuga üldinstr. O. Uudekülli.

Ililjem järgnes samas peoõhtu näidendi, rahvatantsude ja muu ettekandelise osaga.

I. PAULSON

PATTU LANGEMINE

Ükski tiivalööök läbind ei maailma, ruumist näis haihtunud elava hää. Ainuski pilve ei varjanud tähtsilma, laiguna mängles mil peegelpilt jääl:

sellest sirgus puu süvade sülest, latv kuni külmus kristallises laes. Klaasistel raagudel näkk ronis üles — rohekal pilgul mind jää alt kaes.

Õhuksel jääl seisis lõdisev mina, tundmata põhjale toetusid jalad. Üle mu lõputu talveöö sina, all aga kauged, hämarad alad!

Sääl siis kasvas mus piirituks janu: neelata korraga kõik need veed!

Suur oli vaikus; see äratas vanu kirgi, mil käidud ürgisade teed.

Haarata korraga kõik, kogu sisu; hooletult minema visata koor! Ah, kui ablas on ometi isu siis, kui oled alles liig noor!

Näkk aga all üha meelitas, kutsus, kelmikalt küljele langetas pää. Võimuse samas sai meeletu rutt mus, — hooletult kildudeks lõhkusin jää!

Siis aga õudu! Oo, reeturlik naine, jalge alt tõmmati vabisev pind! Üle mu kokku löi parastav laine, külmana liibus mu vastu ta rind.

*Põltsamaa suvipäevade
korraldamise nõupidamisest osavõtjad
5. VII 1939. Viljandis*

Torma osakonnal oma kodu

Pühapäeval, 2. juulil s. a. elas ÜENU Torma osak. enese tegevuse ajalooliselt võrratu tähtsa päeva tähe all. Nimelt pääle kahe-teistkümmne aastast tööd „lageda taeva“ all suutis osakond nüüd enesele saada kodu, mille avamine ja õnnistamine toimus eelmaintud päeval. Sellele vaatamata, et enne aktuse algust sadas vihma, muutus ilm ettenähtud ajaks siiski ilusaks ja rahvast tuli kokku rõõmustavalt palju, nii et võrdlemisi mahukas saal seda parajasti suutis vastu võtta.

Avaaktus algas vaimuliku talitusega, mille pidas Torma koguduse köster Hugo Kirde-laht, — kaastegev oli Torma L.M.S. „Heal’e“ orkester.

Järgnevalt oli kavas ÜENU Keskjuhatuses esindaja hra Helmut Tarandi kõne, kes ühtlasi tõi ka tervitusi ÜENU Keskjuhatuses esimehelt hra Arthur Keller’ilt ja Keskjuhatuses personalilt. Tervitusi tõi veel endine ÜENU Torma osak. esimees hra Aug. Sakk enese ja ÜENU Kõnnu-Nõmme osak. poolt, siis hra Valter Meti Varbevere Piimaühisuse poolt, ÜENU Sadala osak. esindaja, nimet. osak. poolt ja kirjateel oli saabunud õnnitlus-tervitus pr. Helene Utt’ilt Kavastus, kes enne abiellumist ja elukoha muutmist väga energiliselt võtis osa ÜENU Torma osak. ülesehitavast tööst. Üldiselt oli tervituste osa vägagi rikkalik ja jättis enesest meeldiva ja tänuväärse mulje. Edasi oli kavas rahva-

tantse ÜENU Kõnnu-Nõmme ja oma osak. rahvatantsijate ettekandes nrsl. Salme Sireli juhatusel. Ettekantud tantsud said kestva aplausi ja kiitva arvustuse osaliseks. Lühikese lõppsõna ütles osak. esimees Arnold Maido kes muuseas endist osak. juhtkirja — usku enesesse, usku ÜENU-sse, usku Eestisse; — täiendas, ja usku meie kodu kindlusesse! Kõlas veel võimsana hümn, mis tähistas aktuse lõppu, millejärele valguti rahuldustundega laiali.

Ohtul toimus samas pidu, kus ettekandele tuli E. Undla „Õnne kõvertee“ näitejuhi Ruts Nõmm’e lavastusel. Ettekanne sai väga kiitva arvustuse osaliseks. Rõõmsatujuliselt algas tants eelnimet. orkestri saatel, mis kestis kuni kella üheni öösel.

Üldiselt õnnestus aktus kui ka pidu iga-külgselt, ning jättis enesest väga ilusa, armsa ja kaunina meelde jääva mulje. Rahvas oli rõõmsatujuline, kordaarmastav ja kaasaaitav ning arusaav ÜENU eesmärkidest ja püüetest.

Lühidalt, ÜENU Torma osak. on oma kodu — armas ja kena, palju tänu kõikidele, kes meile selle saamiseks kaasa aitasid ja meid meelestasid. Meie sihid on ÜENU sihid ja ÜENU sihid on õilsad ja armsad nii vanale kui noorele.

Arno Maido.

Kodu avamisaktusest osavõljad

Lipupäev Pikavere-Suursoos

Pühapäeval, 2. juulil 1939. a. toimus Pikavere-Suursoo osak. lipu õnnistamine, millest võtsid osa kõik ümbruskonna noored. Seltsimaja ei mahutanud kõiki, tahes või tahtmata tuli mõnel jääda ukse taha.

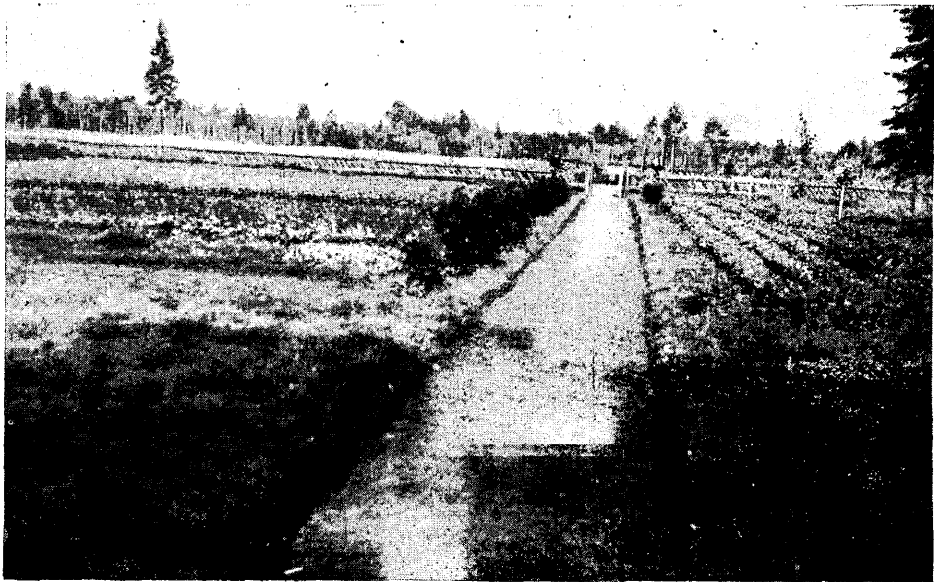
Lipuaktuse avas ÜENU Keskjuhatuses abiesimees hra V. Roopere ja andis üle lipu osakonnale ühes heade soovidega, nagu seda soovis hra O. Uudeküll osakonna asutamise koosolekul. Lipu võttis vastu osakonna esimees nrsl. J. Pappel kes andis ka lipu all vandetõotuse.

Järgmisena pidas vaimuliku talituse Kose õpetaja Jõgis, kes õnnistas lipu. Selle järele algasid esindajate sõnavõttud. Esimesena võttis sõna ÜENU Keskjuhatuses esindaja hra V. Roopere ja selle järele teiste organisatsioonide esindajad.

Lipuaktuse lõpetas osakonna abiesimees A. Palm.

Ohtul oli pidu, kus mängiti näidendit „Muretute ülemlaul“. Lipupäevast võttis osa ligi 300 inimest.

LIPUPIDU MURUS

Jaanipäeval pühitses ÜENÜ Muru osakond oma 5. aastapäeva ühes lipupeoga. Aktus toimus osakonna suvisel peoplatsil, mis asetseb Muru raudteejaama lähedal kenas metsakäärus. Õnneks oli ilm ilus, kuigi eelnev ja järgnev päev olid tuulised ja vihmased. See-õttu kogunes aktusele rohkesti publikut — mitte ainult kohapäält, vaid ka kaugemalt.

Aktuse avas osak. esimees J. Kruup. Lipu õnnistas pastor emeritus J. Adamson Tartust. ÜENÜ Keskjuhatuses esindaja hr. A. Part andis lipu osak. esimehele üle ja pidas sisuka ning sülitava aktusekõne. Nii aktusekõnes kui ka ava- ja lõppsõnas puudutati praegust rahvusvahelist olukorda ja kinnitati Eesti rahva vankumatut iseseisvustahet. Aktust kaunistasid muusikalised ettekanded Avinurme puhkpillideorkestrilt hr. O. Kase juhatusel, laulud osak. segakoorilt esimehe J. Kruubi juhatusel ja rahva isamaalised ühislaulud. Tervitusi toodi osakonnale ÜENÜ Keskjuhatuses ja naaberorganisatsioonide poolt. Lõppsõna ütles

osak. liige A. Laidsoo. Kõigiti õnnestunud aktus lõppes rahvushümniga.

Ohtul toimus peoplatsil aastapäevapidu ja jaanitule põletamine. Peo kavas oli laule segakoorilt ja B. Kangermanni naljamäng „Sulase südameraasuke“. Ehkki samal ajal oli läheduses 2 pidu, ilmus Murdu üle ootuste rohkesti publikut, ja pidugi õnnestus hästi. —

ÜENÜ Muru osakond vaatab lootusrikkalt tulevikku. Kuigi oma ruumide puudus on valmistanud tublisti muret ja raskusi, on teiselt poolt suureks soodustuseks kohaliku rahva haruldaselt sõbralik suhtumine osakonnale ja teiste organisatsioonide puudumine kohapääl. Tülitsemisi ja lahkpüüdeid ega ebatervet võistlust Murus ei tunta.

Järgnevad 5 aastat on osakonnal täis tööd, et saada oma maja. Rahakogumine 7-aastakava kohaselt algas juba 2 aasta eest. Senised kogemused lubavad loota kava edukat täitmist. Tuleval suvel seisab ees maja nurgakivi panemine, ja osak. 10. aastapäevaks, s. o. 1944. a. jaanipäevaks loodetakse oma pesa lõplikult valmis saada.

Piltidel:

(D. Vardja artikli juure lk. 218)
ülal — Asundustalu aed ja põld
Pillapalust

all — Kartulipõllu äestamine

FOTOD A. MEIKOP

M A I L I E

ÜENU male-esivõistlused

ÜENU ulatuslik malemängu propageerimine maosakondades on head vastuvõttu leidnud. ÜENU male-esivõistlustest võtab osa 41 osakonda üle riigi. Praegu toimuvad osakondade meistrivõistlused, mis vältavad kuni augustikuuni. Sügisel algavad maakondade turniirid ja hiljem lõppvõistlused ÜENU meistri nimel Tallinnas.

Esivõistluste sarjas on juba 16 osakonnas meistriturniirid lõppenud ja võitjad selgunud.

Turniiride tagajärgi.

Harjumaa. Aruküla osakond 1) O. Essi, 2) N. Buschman, 3) Lepik; Kuusalu osak. 1) E. Maldaru, 2) E. Vaherma, 3) E. Iital; Hirvli osak. 1) Morlant, 2) J. Tomingas; Härgla osak. 1) A. Villandi, 2) J. Ausmees, 3—4) R. Kivinurk ja A. Toonurg; Hattu osak. 1) J. Lillemägi, 2) E. Puik, 3) B. Lillemägi; Pikavere-Suursoo osak. 1) A. Palm, 2) E. Lipomäe, 3) L. Liiva; Järva-kandi osak. 1) U. Salm, 2) H. Puie, 3) E. Prugel; Nabala osak. 1) O. Sareke, 2) J. Velleste, 3) K. Albi.

Virumaa. Tammistu osak. 1) K. Spiegel, 2) H. Joonukas, 3) O. Tomingas; Rakke osak. 1) L. Mõte, 2) A. Lenov, 3) R. Keerma; Neeruti osak. 1) E. Riisalu, 2) H. Veeborn, 3) H. Kleement.

Järvamaa. Kareda osak. 1) O. Oras, 2) E. Kurik, 3) J. Joosev; Jalgsema-Paisevälja-Liutsalu osak. 1) E. Emmus, 2) V. Aariste, 3) O. Ariste.

Viljandimaa. Kurista osak. 1) H. Prits, 2) P. Tamm, 3) H. Pagi.

Tartumaa. Kõnnu-Nõmme osak. 1) V. Säälük, 2) A. Püve, 3) M. Kukk.

Võrumaa. Karilatsi osak. 1) E. Poom.

Partii nr. 4

Mängitud Prantsuse esivõistlusil 1938.

Itaalia avang.

Valge: Ehrat. Must: Rietmann.

1. e2—e4	e7—e5
2. Rg1—f3	Rb8—c6
3. Of1—c4	Of8—c5
4. Rb1—c3	

Valge võib siin üles minna ka kardetavale Evansi kahimängule. Omal ajal Morfi kasutas järgmist varianti: 4. b4!?, O: b4 4. c3, Oa5 ka Oc5 (Oe7, 6. Lb3) 6. d4 jne.

4. —	Rg8—f6
5. d2—d3	h7—h6?

Tempo kaotus, kuna pole kardetav Og5 sidumine. Must võib jätkata siin näiteks: 5 —, d6 6. Oe3, Ob6 7. h3, Oe6 8. Ob3 jne.

6. Oc1—e3 Oe5: e3
Kuigi valgel e-ettur muutub kaksi-
kuks, siis on temal vastukaaluks vaba
f-joon ja tsenter.

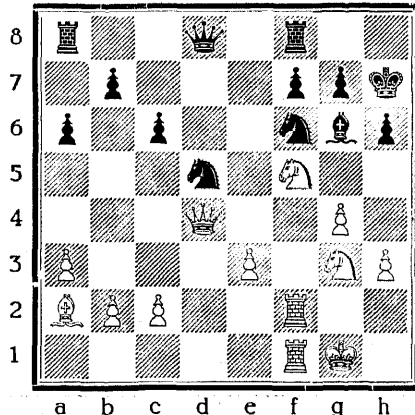
7. f2: e3	d7—d6
8. d3—d4	Oc8—g4
9. 0—0	0—0
10. a2—a3	a7—a6

Valgel oli a3 vajaline, et hüpata lipuga d3 ruudule, kartusetada, et must võiks Rb4-ga lippu atakeerida. Musta a6 käik polnud aga sobiv jätk.

11. Ld1—d3	Ld8—e8
12. Rf3—h4	Kg8—h7
- Et kaitsta ähvardust 13. Rg6.
13. Vf1—f2	Og4—h5
14. Va1—f1	Le8—d8
15. h2—h3	

Valge alustab kardetavat rünnakut musta kuninga tiivale.

15. —	Rc6—b8
16. Rh4—f5	Rb8—d7
17. g2—g4	Oh5—g6
18. Rc3—c2	Rd7—b6
19. Oc4—a2	c7—c6
20. Re2—g3	d6—d5
21. e4: d5	e5: d4
22. Ld3: d4	Rb6: d5

23. Rf5: g7!

See ootamatu kombinatsioon purustab musta seisu kiirelt.

23. —	Kh7: g7
24. Oa2: d5	e6: d5
25. Vf2: f6	Kg7—h7
26. Rg3—f5	Og6: f5
27. Vf1: f5	Ld8—c7
28. Vf5—h5	

Must alistus, sest pääl 28. —, Lg3+ 29. Kf1, Kg8 30. Vh: h6, Vfc8 31. Vh8+, Kg7 32. Vf4+ pole enam pääsemist.

PÄEV KARKSIS

Muljeid ÜENÜ Mudakuru osakonna lipuõnnistamiselt

Aeglaselt läheneb rong mööda kurvelist ja mägist raudteed Abjale, kust mõnetunnilise ootamise järele buss väljub Karksi ja Nuia suunas. Alles bussis avaneb avar vaade põlise Mulgimaa viljarikastele põldudele ja väljadele. Ilm on kõrvetavalt palav. Bussi taga hõljub hall tolmupily, mis teekäijaid eemale peletades haihtub aeglaselt niitudel ja nurmedel.

Bussi saabudes Nuia algab umbes 5 km pikkune matk jalgsi mööda Karksi ilusat linnamäe veergu Mudakuru osakonda. Teejuhiks on kaks osakonna noorsoolast — nägusad mulginäitsikud. Peatume pärale jõudes hr. Kuke talus Kadrina külas, kust siirdume peale mõnusat lõunaeinnet peoplatsile. Peoplats asub naabruses oleva talu vabal rohelisel murul kaunil mäeseljandikul. Peo puhuks on platsile püstitatud kaskedega kaunistatud lava.

Lipuõnnistamisele on kogunenud arvukas hulk külalisi, noori kui ka vanu. Osakonna esimehe nrsl. J. Kaelase avasõnale järgneb vaimulik talitus, millest võtavad osa kohalik

ev.-lut. usu koguduse õpetaja ja ap. õigeusu preester. Keskkorralduse esindaja sõnavõtu lõppedes algab tervituste osa. Tervitusi tuuakse ÜENÜ Viljandimaa Keskkorralduselt ja kohalikele organisatsioonidele. Aktus lõpeb ülevas ja pidulikus meeleolus hümniga.

Teises osas kantakse osakonna rahvatantsijailt ette terve rida rahvatantse ja näitetrupp esitab kergesisulise näidendi. Ettekanded teenivad külaliste täieliku rahulolu. Soovida jättis vaid rahvatantsijate rõivastus, milles raske oli leida chtsate rahvarõivaste sugemeid. Aga kindlasti järgneval külaskäigul võime näha Mudakuru noorsoolasi rohkel arvul originaali järgi valmistatud kaunites Karksi kihelkonna rahvarõivais.

Jutuajamisel osakonna juhtivate noortega selgub, et osakonnal ei ole kohapeal kasutamiseks ühtegi koolimaja ega rahvamaja. Koos käiakse kodudes, kus peetakse koosolekuid, referaate, huviohtuid jne. Kõik see nõuab noortelt tubli annuse head tahet, sitkust ja visadust, rõõmustaval kombel on seda ka jätkunud. Selleks on kindlasti kaasa aitanud esimesel muljel tehtud tähelepanek: vanema generatsiooni heatahtlik suhtumine noorte tegevusele oma organisatsioonis. Osakond töötab praegu pooleasajapealise liikmeskonnaga, mis asutamisest peale on püsivalt kasvanud eriti noorte algkoolist vabanevate õpilaste arvel. Osakond omab praegu avaliku 200-kõitelise raamatukogu, spordiharu, rahvatantsurühma ja näitetruppi.

Soovime siinkohal Mudakuru noorsoolasile sama püsivust ja indu osakonna tegevuse arendamisel ja usume, et sama väärikus töös ja tegevuses veel enam kasvaks ja suureneks.

Pärnu rannahotell

E. V.

Ajakiri EESTI NOORUS

Ilmub kord kuus

Tegevtoimetaja H. Tarand

Vastutav toimetaja August Meikop

Toimetus: E. Hõbe, A. Leinjärv, A. Leiumaa, H. Lepik, A. Moor ja U. Toomi

Väljaandja: Ülemaalse Eesti Noorsoo Ühenduse Keskkorraldus

Toimetuse ja talituse aadress: Lembitu 20, Tallinn (pk. 299)

Posti jooksev arve nr. 156

Tellimishind: Aastas kr. 2.50, poolaastas kr. 1.50, kolmeks kuuks 75 senti.

Üksiknumber 30 senti

Trükikoda „Estotrükk“, Suur Karja 8, Tallinn. 1939. a.

